

SURE
SUSTAINABLE
RESILIENT
EU FARMING
SYSTEMS **Farm**

Project acronym: SURE-Farm

Project no.: 727520

Start date of project: June 2017

Duration: 4 years

T4.2: Assessing how policies enable or constrain the resilience of the arable crop farming system in North-Eastern Bulgaria.

An application of the Resilience Assessment Tool (ResAT)

**Work Performed by P14, University of National and World Economy, Bulgaria
(UNWE)**

Mariya PENEVA¹ - Stela VALCHOVSKA¹

(Contact: Mariya Peneva)

Due date	30 November 2018
Version/Date	Final version 30 September 2018
Work Package	WP 4
Task	T.4.2
Task lead	WUR
Dissemination level	Public

¹ University of National and World Economy, Department of Natural Resources Economics, Bulgaria

Table of Contents

1. Resilience challenges and risks –crop production; large-scale producers.....	2
2. Policy documents analysis	3
2.1 Methodological limitations.....	3
2.2 Qualitative analysis (using NVivo).....	3
2.3 Data sources.....	4
2.4 Policy documents – relevant texts.....	5
3. Analysis – findings and interpretation.....	6
3.1 Robustness	6
3.1.1 Robustness – Short-term.....	7
3.1.2 Robustness – Protect the status quo.....	7
3.1.3 Robustness – Buffer resources	9
3.1.4 Robustness – Other risk management.....	9
3.2 Adaptability	10
3.2.1 Adaptability – Middle- to long-term.....	10
3.2.2 Adaptability – Flexibility	10
3.2.3 Adaptability – Variety of tailored responses.....	12
3.2.4 Adaptability – Social learning.....	12
3.2.5 Adaptability – Other	13
3.3 Transformability	13
3.3.1 Transformability – Long-term.....	14
3.3.2 Transformability – Dismantle status quo incentives	15
3.3.3 Transformability – In-depth learning.....	15
3.3.4 Transformability – Niche innovations	16
3.3.5 Transformability – Other	17
4. Scoring of the impact of policy on resilience.....	17
5. Overall analysis of strengths and weaknesses.....	22
5.1 Implications for policy	22
5.1.1 Robustness.....	22
5.1.2 Adaptability.....	23
5.1.3 Transformability	23
5.1.4 Overlaps	24
5.2 Implications for the challenges	24
5.3 ResAT wheels	25
6. Stakeholder feedback.....	26
6.1 Conceptual framework and methodology	26
6.2 Interpretations and scores	27
6.3 Presentation of the results.....	28
Bibliography.....	29
Appendix 1	31

This analysis assesses the extent to which the CAP and associated implementation schemes affect the resilience of the crop farming system in the North-East region of Bulgaria.

1. Resilience challenges and risks –crop production; large-scale producers

This section provides a summary of the challenges the crop farming system (with focus on large-scale family and corporate producers) faces in Bulgaria CS region, namely South Central and East Bulgaria². The conclusions are based on the documentary analysis and desk research performed within the WP8 CS description task. Experts' interviews were also conducted with representatives of local and regional authorities, agricultural officers and experts (under WP1 task 1.3 - Construction of farm typology and identification of farming system). As a result of this analysis and field work main risks and challenges are classified in the following dimensions:

1. Socio-demographic. Two major challenges emerged here. First, the trend for depopulation of rural areas (lower level of income compared to urban areas and particularly the bigger cities was mentioned as a driver of migration processes) inevitably interconnected with population ageing which leads to lack of skilled labour force both for field work and managerial staff in the farm structures. And the performance and outcomes of agricultural activities (entrepreneurship, changes, ambition for novelties / innovations, etc.) are predetermined. The second most important challenge that was identified is the need to respond to consumer' preferences and changes towards increase in the demand of local production and home-made food products. Both of them are very important in short- and medium-term perspective for crop production in the region. But the former is the most challenging in the long run since it could not be solved in less than 15-20 years (biological processes, reproduction etc.).
2. Economic. The challenges are summarised in three main categories:
  - Lack of organized markets and market infrastructure as well as globalisation of value chains and unequal distribution of power across the agri-food system stop farmers accumulating financial sources. Price volatility (both for inputs and outputs) and level of subsidies (incl. national support) are also important hindrances for long-term investments and transformation.
  - The farmers' risk perceptions and acceptance of insurances (very low level), especially against climate risks, often predetermine current profitability. But also there is evidence that one year compromised yields cause medium- even long-term financial problems and these occur more often than 10-20 years ago;
  - Financial management and skills of farmers predefining their ability to plan in medium- and short-term period.
3. Environmental. In the CS region the extreme weather conditions and climate changes are major challenge for crop producers affecting production technology (processes), yields etc. But it is also important that farmers must comply with regulations (parts of the region are designated nitrate vulnerable zones and for all type of farms and specialisation impose restrictions) in order to prevent underground water and air contamination. It requires new

---

² It is well-developed agricultural region favoured by nature; soils are among the most fertile in the country, suitable for growing of cereals, sunflower, industrial crops, fruits, vegetables; on average the agricultural land amounts to 70% of the total land in the country; agriculture is a priority economic sector in regional context.

knowledge and understanding of the processes and natural resources management. Thus, monoculture farming and high level of inputs used in crop production are considered very damaging for the soil fertility and other natural resources. Farmers should start to introduce agri-environmental production practices and it is also linked with their long-term understanding of value and importance of natural resources and proper management (production) practices.

4. Institutional and political. Main issues identified in this regard are: the lack of proper communication between national and regional authorities to ensure adjustment of policies and rules according to regional specificities; and still ongoing problems with land ownership and regulations on the negotiations for land acquisition as result of the transformation process and complicated land property rights restitution undertaken in Bulgaria after 1989. The political instability in the world and the country as well as current Russian embargo (and possible trade regulations by other world players) also represent long-run challenges.

2. Policy documents analysis

2.1 Methodological limitations

Examining static documents does not allow accounting for policy output changes aiming at supporting resilience through transformability. A historical view of policy may be more useful for the assessment of its influence on this type of resilience. Thus it is expected that the analysis may be biased towards the robustness and adaptability aspects of resilience because of the methodological approach as well as because of the policies.

The application of the resilience framework is subjective because it depends on the expertise of the researcher and involves their judgement and interpretation (Gupta et al., 2010). This is why, the interpretation needs to be transparent and systematic.

Data coding was implemented by one researcher and then verified by a second researcher who read the same documents and checked the codes. Differences in opinion about coded text or relevant text that has not been coded in the first iteration have been discussed and a consensus opinion has been applied. The same approach has been applied to the scoring of data in relation to different resilience categories.

2.2 Qualitative analysis (using NVivo)

Data coding was implemented by considering whether the text in the document corresponds to any of the predefined codes or any type of resilience not reflected by a code. What was written in the text has been the main reason for assigning certain part with a code. The text has not been interpreted for additional relevant meaning in order to justify the coding. For example, an investment measure is clearly a mid- to long-term or a long-term resilience instrument. However,

text has been coded only if certain number of years or length of time has been specifically mentioned.

Coding was approached by using the suggested twenty-four codes as a starting point. Some new codes were added to the list when they were relevant to the type of resilience but did not fit any of the initial four characteristics. Newly created codes were based on the conceptual framework and aimed to extend it where the data provided reasons to acknowledge that the practice is richer than initially anticipated.

The initial twenty-four codes were used for the data that supports resilience. Additional codes were created to capture the data representing constraints to any of the types of resilience. Constraints were coded when the text clearly allowed inferring that the policy goal or instrument is going to inhibit the respective type of resilience of the selected farming system because the action it anticipated could be expected to affect resilience negatively. The nature of the documents suggests that not many constraints can be identified in them. As part of the progress of the analysis the codes containing only constraints were merged with the initially defined codes for the respective category. This facilitated obtaining one score for each category.

Some codes were created to accommodate data that was relevant to the conceptual framework but not to the case study (crop farmers). These data have not been analysed further.

Coded data and the related analysis and interpretations were revised before the verification with stakeholders. As a result, some data that were irrelevant to the analysis of certain category, were uncoded, while other data bits were added as they supported the interpretations of that category. Data that repeated the same information also were reduced to just one or two occurrences in the data set. For example, direct payments are mentioned in several of the analysed documents and the same data gets repeated numerous times. The coding did not aim to show the full number of occurrences of the same data as this did not have any impact on the analysis. Interpretations are based on what has been present in the data rather than how many times it has been observed.

2.3 Data sources

Relevant documents have been selected to inform on the Bulgarian policy practice as well as the CAP framework. These have been used in the original language where possible and in the latest version available during the period of the analysis June – July 2018.

The following list of documents have been analysed:

1 Law for support of agricultural producers (2018) – Закон за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП), ДВ бр. 18 от 27 февруари 2018 г.

The Law regulates the state support to agricultural producers. This includes the implementation of CAP direct payments and the Rural Development Programme. It offers both policy goals and instruments and details specific instruments for policy implementation. In addition, it sets out some of the relevant institutions, i.e. the Payments Agency, and the Integrated Administration and Control System (IACS) used for processing applications for support.

2 Rural Development Programme 2014-2020 (2015) – Програма за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.

3 Notification to the European Commission regarding the direct payments instruments implemented in Bulgaria as of 2015 (2014).

The Notification lays down some additional conditions and criteria for the implementation of the direct payments instruments that are specific to the Bulgarian context. For example, it clarifies the definition of active farmer.

4 Report on application of the direct payments schemes 2015-2020 (Ministry of Agriculture Food and Forestry, 2014a).

This is a more detailed version of the Notification mentioned above. It provides summaries on all direct payments instruments for the period 2015-2020.

5 Presentation on the criteria for application of the direct payments schemes (Ministry of Agriculture Food and Forestry, 2014b).

The presentation highlights the main points from the direct payments instruments. It draws on the relevant EU regulations and national ordinances that contain more detail on the instruments.

6 Notification to the commission regarding the application of voluntary coupled support under direct payments scheme for protein crops (2014).

Details the goals of the support scheme and its application. The scheme is designed to help livestock farming by supporting fodder supply.

7 Information on state aid schemes 2014-2020 (Ministry of Agriculture Food and Forestry, 2014c).

A document available through the web site of the Ministry of Agriculture that details the different state aid schemes for the programme period. Each scheme has a summary showing the period of implementation, main goal, form of the support, size of the support, and legal background. There also is a link to more details.

8 Programme of the Government for sustainable development of the Republic of Bulgaria in agriculture and forestry for the period 2014-2018 (Ministry of Agriculture Food and Forestry, 2014d).

This political strategic document has a section on development of the agricultural sector. The priorities highlighted there, and the supporting argumentation reveal the political goals of the government regarding agriculture.

9 European Union Guidelines for State aid in the agricultural and forestry sectors and in rural areas 2014-2020 (European Commission, 2014).

10 Direct payments – Single area payment scheme and transitional national aid (European Commission, 2017).

2.4 Policy documents – relevant texts

The qualitative analysis of the above policy documents generated large amount of data which are presented in Table A.1 in Appendix 1.

3. Analysis – findings and interpretation

ResAT assesses whether policy goals and instruments encourage, enable, tolerate or constrain farmers’ resilience enhancing strategies and resources (Termeer et al., 2018). The analysis is implemented and structured along the three types – robustness, adaptability, and transformability. It assigns numeric scores to different resilience characteristics in order to assess the extent, to which they have been supported or inhibited by the national and EU policy applied in Bulgaria (Table 1).

Table 1: Likert scale for scoring of characteristics (Based on Termeer et al., 2018 and e-mail communication).

<i>Question: To what extent do the policy’s goals and instruments enable or constrain the characteristic?</i>			
<i>Answers enabling</i>	<i>Answers constraining</i>	<i>Scores</i>	<i>Colour on the wheel</i>
<i>Not clear</i>		<i>0</i>	<i>White</i>
<i>Not enabling</i>	<i>Very constraining</i>	<i>1</i>	<i>Red</i>
<i>Slightly enabling</i>	<i>Constraining</i>	<i>2</i>	<i>Orange</i>
<i>Fairly enabling</i>	<i>Fairly constraining</i>	<i>3</i>	<i>Yellow</i>
<i>Enabling</i>	<i>Slightly constraining</i>	<i>4</i>	<i>Light green</i>
<i>Very enabling</i>	<i>Not constraining</i>	<i>5</i>	<i>Dark green</i>

The analysis resulted in strong representation of some of the concepts within the data while others have been limitedly supported. It also suggests that some concepts are not supported at all by the considered agricultural policies.

References to the analysed policy documents have been made in brackets with the number of the document as listed above and the respective page containing the data supporting the inference.

The findings have been organised around the twelve categories of resilience identified from the literature. However, the coding process revealed some data that could not be easily attributed to any of these categories. Because of that, an additional category named ‘other’ has been created for each of the three main categories of resilience – robustness, adaptability, and transformability. In the process of analysis only the data coded in the additional category for adaptability and transformability generated relevant findings that have been included here.

3.1 Robustness

3.1.1 Robustness – Short-term

Policy documents did not generate much data representing policy **goals** that support the short-term aspect of robustness. Similarly, the short-term characteristic of **instruments** has rarely been emphasised. Nevertheless, there have been identified goals that relate incomes in agriculture with the direct payments instruments and these have been interpreted as short-term (08, p. 08).

A number of instruments have annual effect and require farmers to apply for support each year – for example, the single area payments and the fuel support payments (07, p. 15). There also are compensatory payments for events like natural disasters (07, p. 01). These are interpreted as short-term because they can be one-off events that occur rarely and irregularly. Respectively, they have been considered as enablers to resilience and as part of this category. No particular constraints have emerged with respect to both goals and instruments. This suggests that it is not clear if the policy is constraining the short-term robustness of crop farmers.

3.1.2 Robustness – Protect the status quo

The analysis highlighted policy **goals** that provide very clear and strong support to the robustness of crop farmers in terms of the protection of their status quo. Substantial part of the policy aims to support their income and has developed relevant instruments to do it (08, p. 08). Some of the goals extend beyond short-term robustness by aiming to tackle land ownership and tenure issues that have been associated with negative effects on farm efficiency (08, p. 14). Nevertheless, they still aim to support the existing status quo of the crop farmers. However, these goals have further been related with goals for farm restructuring and modernisation (02, p. 67). This represents a link between robustness and adaptability goals. Policy goals also state intentions to support agriculture in general by regulating exports and imports (01, p. 01) and undertaking market interventions (01, p. 09). Both of these help protecting the status quo by mitigating or removing the relevant external pressures for change.

Data representing **instruments** in relation to the protection of status quo are the second most numerous in the dataset. A lot of policy instruments support existing agricultural production and prioritise agricultural interests in such a way that is in favour of crop farmers. On the other hand, as the range of crops that these farmers grow is rather limited, there are plenty of instruments that are not applicable to them. Nevertheless, it can be argued that the available instruments are very enabling to robustness in terms of protecting the status quo. Among these instruments are the different forms of direct payments – single area payment, redistributive payment, green payments, less favoured areas payments (01, p. 24).

The single area payment applies to the whole programming period 2014-2020 (10, p. 04). This guarantees the robustness of crop farmers throughout that period. Fulfilling the requirements for this payment is a prerequisite for the other direct payments. Respectively, the redistributive payment and those for less favoured areas do not require crop farmers to do anything particularly different in order to get them apart from requesting them in the annual application. These payments mostly depend on the size of tenured land and the geographical location of the farm.

The introduction of green payments represents some small change with respect to the status quo of the previous programming period. They can be considered as an instrument for changing agricultural practices towards more environmentally sustainable ones. Thus, they can also be

considered as adaptability instrument. However, they have a strong connection with the single area payment and an annual time frame that make them a predominantly robustness instrument (04, p. 02).

There are no substantial constraints in terms of **goals** according to the data. The goals for making the policy more redistributive and strengthening support to various types of small-scale farmers, can be considered as introducing constraints to the robustness of crop farmers who are typically large-scale. However, including the smaller scale farmers in the policy goals aims to give those farmers some advantage because of differences in their support needs. It does not aim to achieve any negative effects on the large-scale crop farmers with respect to their status quo.

Various policy **instruments** implement the role of constraints to the protection of the status quo:

As constraints to the protection of the status quo can be considered the requirements towards the legal status of the agricultural producers. I.e. they need to be registered as required by the law (01, p. 08). This registration is only for policy purposes and has nothing to do with the decision to engage with crop farming. However, it is used as a benchmark to determine new entrants in agriculture, including crop farming. In addition to the registration requirement, there also is a requirement to fulfil criteria for active farmers (04, p. 02). These criteria can increase the administrative burden for crop farmers applying for policy support. Nevertheless, their role is mainly to streamline policy support to the correct recipients rather than to affect negatively existing agricultural practices.

Transitional support in the form of complimentary national direct payments is not available to crop farmers during the current programme period (2014-2020). During the previous programme period, 2007-2013, crop farmers could receive national payments in addition to the single area payments. These payments helped providing stronger support to their incomes. The current transitional support instruments are aimed at other farming systems – mainly livestock (04, p. 01). Nevertheless, other instruments, like the green payments, have been introduced and they provide further opportunities for crop farmers to receive income support.

Some of the robustness instruments that support the status quo depend strongly on the available amount of national finance during any given period and this can be considered a constraint (10, p. 06). For example, the amounts of the transitional national payments (or the complimentary national direct payments, in the case of Bulgaria) are decided annually and they may be lower than planned if the available funding is less than anticipated. This introduces some uncertainty about the instrument and can hinder decision-making from the farmers' perspective. Respectively, it contributes to the resilience of crop farmers in the short-run and within the status quo.

Capping of payments together with the redistributive payment aim to put different size farms in more equal support conditions. As crop farmers are relatively large-scale within the total population of farmers in the country, they do not benefit much from the support to small-scale farmers and can be affected by the limitations on the maximum amount of support (03, p. 02). However, the policy has considered that support beyond the maximum amount is excessive and the incomes of farmers are sufficiently supported within that constraint. Thus, the constraint does not have significant negative impact on the enabling role of the direct payments that has already been discussed.

3.1.3 Robustness – Buffer resources

Buffer resources have limited presence within the policy **goals**. There has been a clear mentioning of such resources in the goals of the RDP:

‘the program aims to improve risk management in agriculture through supporting the creation of mutual fund for help in case of unfavourable weather events, livestock and crop diseases, pest infestations, and ecological incidents, which has been planned to start-up in 2017 (02, p. 90).’

The quote demonstrates that policy aims to cover common unforeseen risks that pose threat to the viability of the affected farmers (including crop farmers). Direct payments instruments could also be considered among the buffer resources, because they aim to protect farmers from risks for their income. However, these payments are regularly available, and their amount or regularity does not depend on any incidental shocks that may affect the farmers’ incomes.

The policy also aims to protect genetic resources in crop farming (01, p. 02). This can be considered a buffer resource for crop farming, because it aims to ensure that the same varieties are available to farmers in the future. However, while considering the instruments that facilitate the preservation of genetic resources, the policy offers detailed solutions mostly for livestock and aquaculture (01, p. 10).

Robustness has been enabled through buffer resources mainly through different compensatory **instruments**. These instruments could also be interpreted as protecting the status quo. Nevertheless, they have been considered here because they have been designed to support crop farmers by replacing inadvertently lost resources, as a result of severe weather events, for example (07, p. 01).

3.1.4 Robustness – Other risk management

Risk management in the agricultural sector as a whole is among the main policy **goals**, in the context of the Government’s views on sustainable development (08, p. 06). This has been detailed in the RDP as support and prevention of risk management in the agricultural holdings through increasing the knowledge of farmers on the issue (02, p. 73). Furthermore, the farmers who initiate investment in their enterprises through policy measures also benefit from corporate tax relief (07, p. 17). Nevertheless, the policy does not extent as far as to aim to cover risks from unsuccessful business decisions:

‘Undertakings active in the agricultural and forestry sectors should themselves bear the consequences of imprudent choices of production methods or products (09, p. 22).’

The analysis did not reveal any policy **instruments** relevant to the short-term risk management of crop farmers. Other farming systems, like fruit and vegetable growing, receive support towards insurance costs. However, such support is not available to crop farmers, although the policy at the EU level gives such opportunities (09, p. 60). Support towards insurance costs has also been included in the instruments on investments in agricultural holdings. However, these are part of the adaptability (mid- to long-term) resilience. The opportunity for receiving corporate tax relief also is related to the investment instruments and, respectively, can be considered more applicable to the mid-term category of resilience.

Some support to this type of resilience has also been provided indirectly through the instruments aiming at regulating exports and imports (01, p. 01). However, these are focused on the market of certain product rather than on crop farmers as type of agricultural producers. Policy instruments also offer opportunities for trainings in risk management (02, p. 73).

No particular constrains to this characteristic have been identified both in terms of **goals** and **instruments**.

3.2 Adaptability

3.2.1 Adaptability – Middle- to long-term

Policy **goals** do not tend to specify explicitly a middle- to long-term time span. However, as all adaptability characteristics have this as an inherent element there can be highlighted several relevant policy goals that could work only over a middle- to long-term period. For example, goals towards efficiency and competitiveness of agricultural operations (01, p. 02) as well as social and economic development of rural areas (02, p. 89) have inherent middle- to long-term span. In addition, they are formulated broadly to include all farming systems in the country. Thus, they inherently apply to large-scale crop farmers as well. This is why, the characteristic has been considered as enabled by the current policy although not explicitly.

A number of policy **instruments** have been formulated with middle- to long-term intended impact. These include, for example: the agri-environmental instruments like organic farming support; the instruments for creation of producer organisations (01, p. 05); the instruments for support of young farmers (05, p. 06), or the instruments for investment support (01, p. 10). They are strong enablers of adaptability. Nevertheless, the time span of these instruments is not as important as their relevance within the flexibility characteristic.

Overall, **goals** are not constraining middle- to long-term adaptability. Furthermore, they are inherently enabling this type of adaptability, because even the goals that are more relevant to robustness, have some elements that suggest that their intention is to have influence over a longer period of time.

On the other hand, some **instruments** can be constraining this type of adaptability due to the increased complexity of the requirements associated with them. I.e. different agri-environmental instruments require additional knowledge in order to maintain the necessary practices supported by the policy. This can be inferred from the more detailed and lengthy descriptions of these instruments in the policy documents (02, p. 424-425), but it can also be confirmed through consulting with stakeholders.

3.2.2 Adaptability – Flexibility

This type of adaptability has generated the largest amounts of data both in terms of goals and instruments.

Some of the relevant enabling **goals** here have already been mentioned in the previous characteristic as there is an overlap of the boundaries of different characteristics in the current analysis. Other relevant goals include: improving the sustainability and adaptability of agriculture in relation to climate change (08, p. 06), facilitating the development of irrigation, improving the levels of knowledge and information among farmers, support to environmentally friendly agricultural productions and practices. There also are various goals aiming at improving the market performance of farmers either by encouraging the formation of producer groups or without any specified ways to empowerment (08, p. 12). These goals are highly relevant for enabling the resilience of crop farmers. However, as a result of some drawbacks discussed below, they are not very enabling, and this has been reflected in the score.

Several goals require actions from farmers, including crop farmers, but their intended outcomes are not aimed to benefit them directly. I.e. the agri-environmental goals aim for the protection and preservation of the natural environment, and sometimes specify elements like improved water management or improved soils (02, p. 59-60). Nevertheless, the policy perspective is that they are interrelated with and contribute to the achievement of the goals aiming for increased competitiveness and balanced development of agriculture (02, p. 89).

Goals related to development of competitive advantages through value creation and innovation maybe marginally enabling the resilience of crop farmers. These farmers are focused on primary agricultural production and their outputs are commodities where value can be added through increasing the quality of output. Thus, there is a very limited scope for adding value. Furthermore, the innovations that can support crop farmers within their existing practices are at the technical and technological level – machines, crop varieties, etc.

Many **instruments** focus on desired outcomes rather than the means for achieving them, and some of these are relevant to crop farmers. This characteristic has included instruments that support change which is more as an adjustment rather than radical and requires relatively small amount of additional knowledge. Such example are the instruments encouraging investment in agricultural holdings. They may allow for the enterprise to grow in scale or implement new technologies without changing it significantly in terms of main outputs and markets (02, p. 90).

Other instruments are related to the different agri-environmental priorities. Current policy formulations place these instruments in the adaptability – flexibility category, because their period in Bulgaria is five years and the activities are complimentary rather than radically different. However, the environmental measures are meant by design to support long-term transformability, because they can take up to seven years (09, p. 40). In addition, it can be argued that they require a radically different mindset (i.e. organic farming). This has been attributed to the transformability type of resilience.

No particular **goals** and **instruments** carry explicit information about constraints to the flexibility of crop farmers. However, the availability of direct payments over an extended period of time that clearly support the incomes of those farmers can be considered a constraint. They encourage farmers to continue producing the same outputs in the same way and only the farmers' interest in the future development of the policy and pressures originating from the local conditions (for example, weather events or available labour force) can help them to notice that the status quo may be subject to change.

In addition, agri-environmental instruments, and especially organic farming, are associated with goals that do not only aim for environmental sustainability, but also for support to farmers in disadvantaged areas (02, p. 477). This suggests presence of assumption about the potential farmers who would take up the instrument. That assumption does not include the groups of the crop farmers although they have not been specifically excluded as other formulations of the instrument state that it is aimed at all farmers (02, p. 478).

A common characteristic for all flexibility instruments is that the policy requires farmers to adhere to very strict rules for application and receipt of funding. This can be considered constraining to some extent as farmers may have choice among many options for funding for activities that would help them adapt but, after making the choice, they need to follow strictly the existing rules. For example, the eligible costs within the investment instruments may exclude second hand machines, contributions in kind, additional costs of leasing contracts, and the costs of the preparation of the application (02, p. 169). The latter often involve contributions of experts that need to be paid regardless of the outcome of the application.

Further constraint to the investment instruments can be the contradictory view of policy where: on the one hand, it does not support activities that can be financed by the applicants through their own resources; on the other hand, it does not cover 100% of the planned investments (02, p. 260).

3.2.3 Adaptability – Variety of tailored responses

Policy **goals** as a whole are in line with this category of resilience. They aim to cover a broad range of actors in the agriculture, forestry and rural areas. They also aim to support the socio-economic system as a whole. However, when broken down to different **instruments**, the policy may get compartmentalised and the complementarity and intended synergies between instruments may be reduced. More information on this category can be obtained through further analysis where the implementation and outcomes of policy are taken into consideration.

The diversity of lower level goals and policy instruments in relation to environmental sustainability are relevant to this category of resilience as well (02, p. 60-61). However, this variety is not related to a broader range of opportunities for the crop farmers. It expands the opportunities of different types of farmers / farming systems to contribute to environmental sustainability.

In addition, the same variety is not available in relation to potential economic changes of the agricultural enterprises in terms of model, organisation, markets, or products. Furthermore, crop farmers are not among the most numerous groups, although they tenure the largest amount of land among all types of farmers.

Policy **goals** and **instruments** have no identified role in constraining resilience through variety of tailored responses.

3.2.4 Adaptability – Social learning

Social learning is not explicitly supported by policy **goals** and **instruments**. Some instruments may provide implicit support; however, it depends on how they are taken on by the farmers and this is beyond the scope of the current analysis. For example, support to the formation of producer groups may inherently facilitate the participants to learn from each other. However, the main

rationale for the related measures has been rooted in strengthening the farmers' position in the value chain and empowering them as participants in the agricultural markets (02, p. 98).

Learning has been supported by policy in its formal forms. They can be structured, institutionalised, and priced for the purposes of policy planning and implementation. These forms are the main channel for knowledge transfer that is expected to facilitate the adoption of innovations by farmers (02, p. 95). However, as social learning is networked and taking place outside the frameworks of formal institutions, it cannot be sufficiently enabled by the existing goals and instruments in the policy (e.g. CLLD).

The 'co-operation' instrument, aiming to support innovation development, has some characteristics that can be related to social learning. However, its current extent of development in the policy documents is relatively generic and does not provide sufficiently clear framework for social learning. For example, at the goal level in the RDP the policy suggests that:

'Encouraging innovations requires facilitation of interaction between the organisations that develop or transfer innovations and the end users of the information – farmers and forestry managers, food processors, local action groups, vocational organisations, local authorities, etc. It also requires the development of ways for finding solutions to problems at the local level, including problems derived from the policy goals and applicable at the farm level (02, p. 61-62).'

The above shows that the form and processes of the anticipated interactions are not sufficiently specified to assess their potential for enabling social learning.

Respectively, policy goals and instruments have no identified role in constraining social learning.

3.2.5 Adaptability – Other

This category considers policy instruments that cannot be attributed to any of the other four categories of adaptability. It has been analysed only in terms of **instruments**, because policy goals are more general constructs and it is easier for them to fit one of the initial four categories of adaptability. There are more specific goals mentioned in the RDP that can be directly related to the instruments discussed below. Constraints to adaptability, not fitting any of the four categories have also not been identified by the analysis.

Some instruments support communication (i.e. broadband, 02, p. 109) and transport infrastructure (02, p. 93). They contribute to the adaptability of crop farmers indirectly by improving their access to markets and services and providing them with more opportunities for their businesses (including better access to information, e.g. market information, stock exchanges bulletins, forecasts, forums etc.). The goals that drive these instruments are related to the overall socio-economic development of the regions, and they aim to support a larger range of stakeholders than just crop farmers.

3.3 Transformability

3.3.1 Transformability – Long-term

This analysis did not identify policy **goals** and **instruments** that explicitly plan for time span over decades. Nevertheless, it can be argued that the overarching policy goals inherently assume change over the long-term. For example, the strategic view of the Bulgarian government with respect to agriculture includes an overarching goal for ‘supporting the development of balanced, modern, sustainable, and adapted to climate change agriculture; market-oriented, competitive agricultural holdings and guaranteed food security for the population (08, p. 06).’ This goal assumes both long-term and continuous change of the sector, but it does not suggest the extent of the change. One of the lower level goals, supporting the above, includes ‘overcoming the structural imbalance and supporting uniform development of the different types of livestock and crop farming (08, p. 06).’ Achieving the necessary structural change in the agricultural sector can happen only over the long-term. The goal also means that the farmers from this case study can expect to be supported in the long-term so that they remain a part of the agricultural sector.

On the other hand, the previous sub-sections demonstrated that the policy has a number of lower level goals that are specifically focused on outcomes in the short- or mid-term. These aim to support crop farmers in maintaining the status quo or achieve small adaptations to be able to continue with more or less the same activities. Furthermore, the data do not provide evidence to suggest that they feed into an explicit long-term transformability agenda. This suggests that policy goals are relatively less enabling long-term transformability and the related score is below average.

There are two areas of the policy that have the potential to enable long-term transformability. These are the goals and instruments related to agri-environmental agricultural practices and to the entry of young farmers in the sector.

Agri-environmental practices

Complementing the earlier discussions of the agri-environmental instruments, here they have been considered in terms of long-term impact. The policy at the EU level requires application of at least five to seven years, and provides opportunities for longer time, if required (09, p. 40). However, this has not been reflected in any of the agri-environment instruments applied in Bulgaria. Each policy programming period is seven years, and the instruments that span over more than a year usually spread up to five years. This limits the possibility for continuation and results in both goals and instruments being constrained with respect to long-term transformability.

Furthermore, the history of application of the CAP in the country is relatively short. Thus, there cannot be expected policy-created conditions for continuation of the agri-environmental support for farmers who have completed one period of support and are ready to start another.

Young farmers

Policy goals in relation to young farmers have inherent long-term orientation. This is why the policy perspective on young farmers has been discussed here. The policy goals aim to transform the sector in the long run by facilitating continuity and inflow of knowledge and skills (02, p. 68). However, the instrument designed to support these goals has only a five-year period of influence. This cannot guarantee the continuation of the supported young farmers beyond the

five-year period (05, p. 06). In addition, the relevance of young farmer support to crop farming is unclear.

The instrument supporting young farmers offers annual payment of half the size of the single area payment, and in addition to it, for the first 30 ha of their holdings (01, p. 27). This is comparable to the direct payments that have been interpreted as robustness instruments in this analysis. It can be expected that such payment would support the young farmer year by year for the duration of the support. However, on its own, it is not sufficient to guarantee their business continuity in the long-run. In addition, the agricultural knowledge of the young farmers is verified administratively through certifying documents (01, p. 27-28). This is a limited way of assessing one's knowledge capacity as it excludes experiential knowledge and access to mentoring. Furthermore, it is not a good way of assessing the actual knowledge of the farmer that may differ substantially between people holding the same certifying document.

A notable issue with the support to young farmers is the connection with crop farming. Crop farmers are the largest scale farmers in the country and it is quite probable that they have not started up at that scale. On the other hand, young farmers are assumed to start from much smaller scale and need to go through a certain pathway to become large-scale crop farmers. This pathway is not explicitly covered by policy goals and instruments. The policy supports the start-up of young farmers and farm growth through separate instruments and there are opportunities for combining them (08, p. 08).

3.3.2 Transformability – Dismantle status quo incentives

The data do not provide evidence for explicit policy planning towards dismantling the status quo for crop farmers through appropriate **goals** and **instruments**. Removing the complimentary national direct payments from the set of direct payments they could apply for is one sign that the policy considers reducing crop farmers' dependency on support (10, p. 08). This has happened since the start of the new policy programming period in 2014. Nevertheless, the continuing receipt of single area payments is a constraint to dismantling the status quo (10, p. 01).

The strongest incentives for the dismantling the status quo are the green payments. They can lead to adaptive change of the behaviour of crop farmers who are incentivised to change or adjust their usual agricultural practices. These practices tend to be focused on obtaining the output that will bring the revenues. However, the green payments facilitate changes in established practices by making them more considerate of the protection of natural resources, like soil (04, p. 02). They aim to introduce technological change within the crop farms without changing any other major parameters. In the ideal case, they require farmers to develop wider considerations of the impact of their activities on the environment. At the minimum, they can stimulate change in practices in the short-run, because of the motivation for receiving the payments. However, the green payments are directed to all types of farmers who tenure land and their relevance to crop farmers can be assessed through further analysis.

3.3.3 Transformability – In-depth learning

Similar to social learning, this form of learning has not been considered in policy **goals** and **instruments**. Thus, they do not enable it. The existing focus is on knowledge and information transfer that has been well supported by both policy goals and a range of instruments (08, p. 10-

11; 09, p. 06). However, they are not concerned with the quality and type of the resulting learning. Respectively, if in-depth learning takes place among crop farmers, it is unrelated to the policies that aim to support them.

The same finding applies to the constraints to in-depth learning. The data do not provide evidence of such constraints in the form of **goals** and **instruments**. However, this does not mean that in-depth learning is facilitated either.

3.3.4 Transformability – Niche innovations

Innovations have not been considered in sufficient detail in the policy documents to make it possible to argue that niche innovations are enabled or constrained by **goals** and **instruments**. Policy outputs do not tend to differentiate between different types of innovations, or any characteristics that would allow assigning types to them. Respectively, innovations are considered in general. Furthermore, the policy view on the concept of innovation is vague. This does not hinder only the analysis with respect to niche innovations, but also the evaluation of the role of innovations for different types of resilience. For example, some policy instruments consider the role of innovations in the agricultural sector and these have been discussed as part of the adaptability – flexibility resilience category. However, in terms of degree of change, these innovations can be considered incremental (Tidd and Bessant, 2013).³ Furthermore, they are generic and include solutions for different farm types and geographical areas.

The innovations considered by policy instruments also are part of an individualistic perspective on farmers and their enterprises. They aim to support a decision-maker at the farm level in his or her aspirations for developing the enterprise. This is in contrast to the grass roots view of niche innovations. Such perspective can be beneficial for the adoption of innovations that are new to the farming system. However, it does not use well the available local resources. It also does not provide solutions that are potentially more sustainable for the local conditions.

The policy provides some differentiation between adoption and development, where for the development of innovation have been designed special policy instruments. These instruments are meant to be applicable across the whole country and for all types of agriculture (02, p. 568). The adoption of innovation has been assumed to happen with knowledge transfer and the investments in new technology. Neither of these is facilitated bottom-up.

The support to co-operation activities is limited only to the initiatives concerning agricultural products and activities (09, p. 51). Respectively, this finding shows that at the EU level there is planned policy support to innovations that could also be niche innovations and that it is strictly focused on agricultural products and activities. This has been included in the Bulgarian variation of the policy as an instrument named ‘Co-operation’ (02, p. 559). It has been designed in accordance with the aims of the European Innovation Partnership for development of interactive innovation models. Furthermore, niche innovations have institutionalised foundations and are

---

³ This interpretation is based on Tidd and Bessant (2013) who conceptualise innovation as change of the current state of any of the 4 Ps – product; process; position (market); and paradigm (the underlying mental models that shape the organisation). They differentiate between relatively small change which can be considered ‘incremental’ and more substantial change that they call ‘radical’. The boundary between the two is not a clear cut.

goal-oriented towards achieving innovation (Kivimaa and Kern, 2016). This has been covered only by the ‘co-operation’ instrument.

Another part of the policy, the LEADER approach, includes notions of self-organising, decentralised decision-making, and a context for social learning. One of the stated lower level goals of LEADER in the Bulgarian policy is focused on innovations support (02, p. 585). It is related to the co-operation instrument discussed in the previous paragraph. However, LEADER has been planned by policy for the rural actors in general, without targeting specific groups. This allows for relevant actors to emerge and take on the available opportunities, but it does not suggest whether crop farmers will be among them. Furthermore, the adaptability and transformability potential of LEADER cannot be explicitly related to the farming system of the crop farmers in Bulgaria. The policy sources have stated that it aims to support local regional development (08, p. 14). In addition, there is an overall tendency for the LEADER conditions and stipulations to be oriented towards activities away from agriculture.

3.3.5 Transformability – Other

Business diversification goals and instruments have been assessed in this section, because they are in line with the conceptualisation of transformability but do not fit any of the four categories assigned to it. The **goals** state a focus on moving into non-agricultural business activities as suggested by the following quote:

‘the development of non-agricultural activities supports the restructuring and viability of the agricultural enterprises (objective 1) by giving opportunities for additional incomes outside of agriculture (02, p. 94)’

For crop farmers these may stimulate transformability because they would require development of a different type of business as well as handling different outputs and markets. Diversification is supported by investment **instruments** and it does not limit the types of farmers who can apply for support. However, there is a regional limitation to the North-West region of Bulgaria and the majority of the large-scale crop farmers are located in the North-East (02, p. 93). This means that crop farmers may not be equally enabled to access this transformability instrument as other types of farmers.

4. Scoring of the impact of policy on resilience

Table 2 presents the scores for each category according to the extent it enables or constrains the resilience of crop farmers. Scores from the submitted draft have been revised along with the revision of the analysis and some of them have been adjusted. They take into account the feedback received on the draft as well as the feedback from the expert consultations.

For example, the initial score for the first category – short-term goals and values, was around the average because the data from policy documents showed that the short-term view was inherent rather than explicitly stated by the policy texts. However, the analysis allows to assign the short-term aspect to each text that inherently limits decision-making to one year or one-off time span.

Table 2: Categories of resilience – scores and justification.

Question	Scale (0-5)	Arguments
Robustness		
1a. To what extent is a focus on the short-term enabled or constrained by the policy goals?	2	Policy goals do not tend to have short-term orientation. Including instruments, like direct payments, in the text of a goal is the reason to assume that it supports short-term resilience. Respectively, policy goals are scored as ‘slightly enabling’ for this category of resilience.
1b. To what extent is a focus on the short-term enabled or constrained by the policy instruments?	5	The maximum score for the enabling role of short-term instruments has been assigned because of the direct payments, and the single area payment in particular. This instrument represents a major form of support to the incomes of large-scale crop farmers, whose main activities include farming large amounts of arable land.
2a. To what extent is protection of the status quo enabled or constrained by the policy goals?	5	Policy goals are ‘very enabling’ with respect to protecting the status quo. In addition to supporting the incomes of crop farmers on a regular basis, the goals prioritise the improvement of efficiency of agriculture. This is meant to allow crop farmers to earn more by maintaining largely the same enterprise parameters. Policy goals also aim to solve land tenure issues that would allow crop farmers continuation of their enterprises in the long-term within the same status quo.
2b. To what extent is protection of the status quo enabled or constrained by the policy instruments?	5	Policy instruments have been considered ‘very enabling’ in protecting the status quo because there is a large number of direct payments that aim to support land-based activities in the form practiced by crop farmers. These payments are related to each other and to the amount of land. If successfully received, they can provide substantial income that supports the continuation of this type of farming in the long-term.
3a. To what extent is the development of buffer resources enabled or constrained by the policy goals?	4	Policy goals are ‘enabling’ for the buffer resources category. However, as they also refer to options that are in process of creation and may not be available throughout the whole programming period, they have not received the highest score.
3b. To what extent is the development of buffer resources	4	Policy instruments provide buffer resources in the form of compensatory payments that are important to crop farmers in case of natural disasters like draught

enabled or constrained by the policy instruments?		or wildfires. However, such payments are not available for the wide range of occasional risks. For example, there are not buffer resources that can support the farmer in case of severe health problems.
4a. To what extent are other modes of managing risks enabled or constrained by the policy goals?	4	Risk management in general is well-supported by policy goals. However, aiming for increasing farmers' knowledge as a way of managing risks has limited applicability towards the range of risks that are beyond the farmers' control. This is why this category gets the second highest rather than the highest score.
4b. To what extent are other modes of managing risks enabled or constrained by the policy instruments?	2	Available policy instruments are relevant but have somewhat limited potential impact on crop farmers. Neither of the data texts has received a score of more than 2. Thus, other modes of risk management are 'slightly enabling' their resilience.
Adaptability		
1a. To what extent is a focus on the middle-long-term enabled or constrained by the policy goals?	4	Several policy goals inherently enable middle- to long-term orientation. Some of them have a general focus on rural areas and can be considered as 'slightly enabling' this category of resilience. Others are related to specific instruments and score high in enabling middle- to long-term resilience. The final score takes into account both effects.
1b. To what extent is a focus on the middle-long-term enabled or constrained by the policy instruments?	4	Long-term focus is implicitly embedded in a lot of the policy instruments and this determines the relatively high enabling score. However, these instruments are not readily available to the majority of crop farmers and have complex application procedures, which may limit their impact on the farmers' resilience.
2a. To what extent is flexibility enabled or constrained by the policy goals?	4	Policy goals score relatively high on enabling farmers' flexibility. However, many of these, like adding value, innovations development, agri-environment, producer groups, and socio-economic development, may not be directly applicable or suitable to crop farmers. This leaves relatively small range of goals that have enabling role.
2b. To what extent is flexibility enabled or constrained by the policy instruments?	3	Policy instruments in this category are closely related to the policy goal and similarly have limited applicability to crop farmers. In addition, policy enables flexibility, but it is not flexible itself. Complex and restrictive procedures that have already been mentioned, contribute to decreasing the score of this category to 'fairly enabling'

3a. To what extent are variety and tailor-made responses enabled or constrained by the policy goals?	4	There is certain variety of tailored goals that support adaptability. Furthermore, the policy supports variety of responses including different stakeholders, but it has not been explicitly tailored to any particular farming system. This is why the category receives the second highest score.
3b. To what extent are variety and tailor-made responses enabled or constrained by the policy instruments?	3	This score results from the consideration that the policy instruments provide relatively good variety of responses. However, these are not tailored to any farming system, and in addition they tend to be applied in isolation.
4a. To what extent is social learning enabled or constrained by the policy goals?	1	There is not deliberate goal for supporting social learning and existing goals do not facilitate it. Respectively the score is 'not enabling'.
4b. To what extent is social learning enabled or constrained by the policy instruments?	1	Available instruments are suited to support other forms of learning. There is no instrument that can contribute directly to social learning apart from the producer groups (and to some extent CLLD). However, the opportunity for social learning in that context may remain unnoticed. The score for this category also is 'not enabling'.
Transformability		
1a. To what extent is a focus on the long term enabled or constrained by the policy goals?	2	Some policy goals are inherently long-term oriented. However, this has not been translated in relevant instruments and the score for the category is 'slightly enabling'.
1b. To what extent is a focus on the long term enabled or constrained by the policy instruments?	1	Instruments that have the potential to enable long-term transformability have been framed in a way that does not facilitate continuation in the long-run. This is why after scoring all data related to these instruments as 'not enabling', the same score is applied to the category.
2a. To what extent is the dismantling of incentives that support the status quo enabled or constrained by the policy goals?	1	Policy goals are not enabling the dismantling of the status-quo because they act in the opposite direction by supporting it.
2b. To what extent is the dismantling of incentives that support the status quo enabled	2	There are some policy instruments that can introduce technological change in the short-term and change in the status quo in the long-term. However, they do not have a deliberate dismantling role, which is why they are assessed as 'slightly enabling'

or constrained by the policy instruments?		
3a. To what extent is in-depth learning enabled or constrained by the policy goals?	1	The analysis did not reveal any policy goals that enable in-depth learning.
3b. To what extent is in-depth learning enabled or constrained by the policy instruments?	1	The analysis did not reveal any policy instruments that enable in-depth learning.
4a. To what extent is the enhancement and acceleration of niche innovations enabled or constrained by the policy goals?	1	Innovations are considered as part of policy goals without specifying their type or characteristics. There is no evidence in the data suggesting that policy has considered niche innovations in particular. Respectively, policy is ‘not enabling’ this category of resilience.
4a. To what extent is the enhancement and acceleration of niche innovations enabled or constrained by the policy instruments?	2	Only one instrument is potentially enabling niche innovations and it is focused on product and activities innovations that are not expected to be of interest to crop farmers who typically produce commodities. This is why, the score is ‘not enabling’.

Adaptability ‘other’

The instruments from this category have been assessed as ‘fairly enabling’ (score 3), because they improve the business conditions for crop farmers as well as other actors in the rural areas. They have the potential to provide more flexibility and access to opportunities. The goals that correspond to these instruments can also be considered as enabling to some extent, because overall socio-economic development of the rural areas can have positive effect on all stakeholders, including crop farmers. This is why, goal have been scored as 3 ‘fairly enabling’.

Transformability ‘other’

The goals for business diversification are enabling and can get a score of 4. It has been scored one grade below the maximum because the policy option for business diversification assumes that farmers would want to engage with non-farming businesses. However, resources for start-up provided through policy are not the only missing element for such undertakings to take place.

The instruments can be considered enabling as well. They are assigned a score of 2 ‘slightly enabling’, because the policy texts suggest that the job creating role of business diversification is quite important. This has been associated with adding a geographical limitation that gives priority to a region where relatively small part of the crop farmers operates.

5. Overall analysis of strengths and weaknesses

This analysis is related to the agriculture and rural development policy of Bulgaria and is assessing it as one whole rather than aiming to differentiate different policies within it.

5.1 Implications for policy

5.1.1 Robustness

Among the three types of resilience – robustness, adaptability and transformability, the policy has scored highest in terms of enabling robustness. All four categories of robustness are above average in terms of enabling resilience. This means that short-term orientation is prevailing within the agriculture and rural development policy. There is strong support to the status quo through policy goals and instruments. Furthermore, there are available mechanisms for mitigating short-term risks like buffer resources and other risk management tools.

Policy goals do not tend to have explicit short-term orientation. Furthermore, the policy goals narrative is more in favour of adaptation and change, which assume middle- or long-term orientation. Nevertheless, policy also aims to support the current actors in agriculture as they are (including crop farmers). This suggests presence of contradictory goals and considering the related instruments, the support of the current status quo prevails over adaptation and change.

The instruments that support robustness are widely available and larger numbers of crop farmers can be expected to benefit from them. They are not distributed on the basis of competitive criteria and farmers only need to fulfil eligibility criteria. This is a strength of the policy in favour of robustness, because it makes the short-term resilience instruments relatively more accessible to the crop farmers. The policy has the ability to support the robustness of the farming system as whole.

Furthermore, the direct payments, and especially the single area payment, are annual, and have been available for two programming periods of the CAP. This facilitates perpetuation of the short-term effects. It also means that the income support role of the instruments has a short-term scope, and this can be expected to have effect on crop farmers' planning and strategic orientation. Nevertheless, as the size of the income support received through the direct payments depends on the amount of tenured land, the large-scale crop farmers are in a favourable position with respect to the agriculture and rural development policy. They receive the largest possible income support through these instruments among all types of farmers.

Two of the categories – buffer resources and other risk management, were relatively limitedly supported by the goals and instruments of the policy. However, this does not affect the overall strength of robustness. If additional opportunities were available, like policy support towards insurance of the crops, for example, it would only add to the already existing advantages in favour of robustness.

5.1.2 Adaptability

The adaptability characteristic of the policy scored lower than robustness. Nevertheless, three of the four categories – middle- to long-term, flexibility and variety of tailor-made responses scored above average in enabling resilience. This means that the policy has a relatively strong potential for supporting the adaptation of large-scale crop farmers towards desired directions of development. It provides a good range of flexibility instruments that aim to benefit either the farmers (irrigation, knowledge, producer groups) or achieve positive externalities for the environment and natural resources (agri-environment).

A weakness of this characteristic of the policy is that it is selective. For example, flexibility instruments may be hard to access because of the complexity of administrative procedures for application and implementation of the support. In addition, they are aimed at a limited number of farmers. The selectivity feature of the agriculture and rural development policy can be associated with further weaknesses that can have long-term impact, because they tend to perpetuate over different programming periods. First, the policy may be accessible only to the farmers with the strongest business skills who may be in less need of support than other farmers. As crop farmers have among the largest scale enterprises, they may also have relatively better business skills to the smaller scale farmers and be in a favourable position. Secondly, such policy does not encourage the development of a diversity of actors in agriculture and rural areas. Thirdly, the adaptability features of policy can reach only a relatively small number of crop farmers. Thus, they may not be able to contribute to a system change in the middle- to long-term.

One category of adaptability, social learning, achieved very low score suggesting that the policy does not support it at present. Not considering the role of social learning for the adaptability of crop farmers is a weakness of the policy. There is a potential for connecting this category better with existing instruments like LEADER and the producer groups. These instruments can facilitate social learning, but it has not been considered important enough to be part of the current policy.

5.1.3 Transformability

Transformability received the lowest scores among the three characteristics suggesting that the policy is weakest at supporting substantial change of the farming system over the long run. The scores for all categories are below average. Such result suggests that the policy is not strongly committed to radical change of the farming system.

Two out of the four categories – in-depth learning and niche innovations are not enabled. The analysis showed that the policy has a very narrow view of knowledge and learning. Furthermore, it is focused on creating institutional conditions for learning to occur, without differentiating between types of learning that have different effects on the related businesses and require different conditions in order to take place.

Similarly, the policy does not differentiate between types of innovations. The instruments supporting innovations may not necessarily create conditions for the development of niche innovations. Furthermore, the policy is focused on product innovations and these may not be the most appropriate type for the large-scale crop farmers who are specialised in the production of commodities in large quantities. Respectively, the scale of the business can compensate for the

disadvantage from selling products with low value added and reduce the incentive to innovate. These farmers would benefit more from support of the transfer and adoption of innovation. It is present to some extent through the existing investment instruments. However, other forms of support that can reach as many farmers as possible would be more beneficial for increasing innovation within the farming system.

The other two categories – long-term and dismantling the status quo also received relatively low scores. Some policy goals require long-term orientation. However, this has not been supported by the respective instruments that hardly extend over the five-year period. Dismantling the status quo is not among the stated goals, similar to the two other categories of transformability. This literary means that the policy has no intention to achieve such outcomes.

5.1.4 Overlaps

There are not many overlaps between the three characteristics. Direct payments instruments guarantee incomes even when farmers undertake no change in their enterprises. This works against undertaking any adaptive or radical changes. Nevertheless, short-term instruments, like the green payments, that require some change in technology or business behaviour can also have effects towards adaptability and even transformability of crop farmers. Assuming that transformability is achieved through smaller short-term steps, means that there should be more examples like the green payments.

Supporting the status quo and dismantling the status quo are mutually exclusive. This means that policy will have to make a choice between one of the two in order to achieve results. Overall, strong support to robustness can be expected to impede adaptability and transformability. In this sense, the results from this analysis are consistent.

5.2 Implications for the challenges

The results from the analysis suggest that the challenges identified earlier have been largely addressed by the policy. Each challenge has been discussed in more detail below.

The first socio-demographic challenge has been addressed through the instruments discussed in sub-section 3.2.5. Improving transport and communication contributes to improving the living conditions in rural areas and bringing them closer to those in urban areas and can help reducing the population outflow. Thus, these instruments may contribute towards reducing the outflow of the population in addition to the positive effects they bring for crop farmers and other businesses.

Another socio-demographic challenge are the changing consumer preferences that put pressure on farmers to be more consumer-oriented. This challenge inherently requires focus on product development and value adding. The policy supports activities in this direction. However, for crop farmers it may mean to undertake non-farm diversification, because their core business is the production of agricultural commodities.

Crop farmers are positioned low in the value chain and carry the market risks of volatile commodity prices. The policy has both goals and instruments that aim to mitigate this challenge. They also are among those that support the robustness of the farmers. Furthermore, they rarely

require any initiative from the farmers. An exception is the instrument for creating producer groups where the farmers need to take initiative.

The second and third economic challenges are associated with the farmers' own capabilities and skills in managing business risks and finance. Thus, they can benefit most from the policy opportunities for knowledge and learning. However, the policy does not specify what sorts of knowledge and learning it wants to support. Furthermore, it often requires farmers to be prepared at a certain knowledge level before they can benefit from support. Respectively, the policy is relatively weak with regard to strengthening the knowledge base of crop farmers.

Environmental challenges have been addressed relatively well by the policy. It has instruments that are compulsory for the farmers to apply if they want to receive support. It also has instruments that are voluntary and require more complex knowledge. Continuation of these instruments in the future will ensure that the environmental challenge has been adequately addressed.

The result from this analysis do not contribute directly to the institutional and political challenge. Nevertheless, during the analyses there were identified goals and instruments that remain outside the current conceptual framework but are relevant to addressing this challenge to some extent. For example, the negative consequences from the land reform, implemented in Bulgaria, have been addressed in the Rural Development Program.

5.3 ResAT wheels

The two wheels in Figure 1 demonstrate that the policy is strongest in supporting robustness. It weakens with respect to adaptability and is weakest in supporting transformability. Overall goals and instruments follow similar patterns. However, goals may earn higher scores for some categories because they tend to be formulated more generally and are easier to fit the conceptual framework. On the other hand, instruments are more detailed in the policy documents and this facilitates judgements on their relevance to large-scale crop farmers.

Figure 1. ResAT Bulgarian case study on crop production and large-scale crop producers.

a) ResAT goals

b) ResAT instruments

This analysis also illustrates that categories that are more empowering to farmers are less supported by policy than the categories that require relatively more reactive decision-making and can easily be subjected to administration and control.

6. Stakeholder feedback

Stakeholder feedback was obtained through one group discussion (small workshop with presentation in English because according to us the translation would change some of the perceptions of the meaning, e.g. in Bulgarian the terms should be explained due to the lack of exact term of translation) and one face-to-face interview with experts at the national level. These included: one employee of the Agricultural Academy; one freelance expert; and two experts at academic positions in universities.

6.1 Conceptual framework and methodology

One expert evaluated the approach as interesting and novel in comparison to available research. However, they noted that the explanations of the concepts are hard to understand. Their opinion was that it was hard to apply the suggested conceptual framework. According to another expert, some of the characteristics of resilience were 'unusual'. They pointed out that niche innovations cannot be considered in the long-term because in this perspective they would become mainstream. According to them, niche innovations were more relevant to adaptability rather than transformability.

The third expert suggested that some concepts needed to be explained more carefully. For example, they expressed doubt that 'learning' in this research meant the same as in the policy texts. The fourth expert also had a comment on the meaning of the concepts. They said that they can understand why the research has been presented to them in English, but the policy texts were mainly in Bulgarian. The expert highlighted the importance of using the same meaning about the same concept in both languages. Otherwise the results from the research may be less useful for the policy than intended. In addition, concepts like flexibility need to be explained in more detail, along with their relevance to the policy, so that the usefulness of the analysis is more apparent.

Another expert said they would ‘recommend such methodology to be applied in the ex-ante evaluations of programs and policies.’ They also found the methodology useful for lower level analyses – for example, the focus of the case study could be a business enterprise or a geographic region.

Having short- middle- and long-term as separate categories in the framework was pointed out as weakness, because they were characteristics of the other categories for the three types of resilience. I.e. the expert questioned the usefulness of having a ‘short-term’ category of robustness, if ‘protecting the status quo’, ‘buffer resources’, and ‘other risk management’ also were characterised by a short-term perspective?

But referring to the three time periods (as describing the type of resilience) was considered useful because the policy needs to address them simultaneously. The expert argued that policy needs to consider the results it can achieve for each of these time periods and the current analysis was a way to show that.

It was also suggested that organising the policy documents in a hierarchy would benefit the analysis. Starting from the EU level documents and continuing downwards, was suggested as a possible approach.

6.2 Interpretations and scores

Experts supported the findings that the goals and instruments of the policy are in favour of the crop farmers and maintenance of their status quo. One of them noted that if the results were more closely interpreted in view of the crop farmers, then a much smaller range of goals and instruments would be identified as relevant to the analysis. This issue has been considered in the process of the analysis and it is related to the adopted methodology, which draws on evidence from documents. The analysed policy documents do not always specify any types of farmers who are expected to benefit from the goals and instruments. Taking into account only those that are known to be used by crop farmers can be limiting for the research, because the policy also can be interpreted as opportunities and it is beyond the scope of the current analysis to determine which opportunities will be used and which will not. However, the analysis has discussed whether some opportunities may be less attractive to crop farmers due to being too different to their usual practices.

Stakeholder feedback clarified the applicability of the young farmer instrument to the crop farming system in the country. It was pointed out that the regulation for the implementation of the instrument specifies priority crops and these tend to be fruit and vegetables (Regulation no.14 from 28.05.2015 for the application of sub-measure 6.1 "Start-up support for young farmers", 2015). These are not the main crops of the farmers who are in the focus of this case study. Respectively, they are in less favourable position for taking advantage of the young farmer instrument. This policy document is specific to the young farmer instrument and has remained outside the scope of the current analysis.

Another issue with the young farmer instrument in relation to crop farmers is that of scale. By definition crop farmers in the CS are very large in scale. On the other hand, young farmers

typically start-up with relatively small-scale enterprises. Thus, it would be hard to classify any young farmer as a crop farmer in the meaning used in this analysis.

One expert pointed out that the scores would have more practical meaning if there were comparisons with other farming systems. I.e. if a score is 5 for crop farmers, then how does this relate to the other farming types, do crop farmers have an advantage. Another expert noted that the scores were subjective but very useful. They could help noticing issues at the stage of formulation of the policy and in advance of implementation when it would be too late to find out that certain aspect of the policy cannot be expected to deliver the desired results. According to a third opinion, the scores could be developed by also taking into account the opinions of experts like them. Collecting score from different experts could allow developing an average score.

Another expert noted that bottom up influence has also been facilitated through legislation that is not directly related to the policy. For example, the Law for social partnership has led to the creation of a Council of the branch organisations. This council is one of the stakeholders participating in the monitoring of the Rural Development Program.

Several relevant but missing items were mentioned:

- Protein crops are not mentioned among the instruments in the flexibility category.
- Consideration of the local action groups was missing from the social learning category. This could have raised the score for the category to 2 ‘slightly enabling’.

6.3 Presentation of the results

The wheel was accepted positively. Using colours for illustration of the scores was praised as effective and powerful way to present the results. One expert said that they agreed with the scores completely. Another said that they would probably give slightly different scores, but overall, they would evaluate the categories similarly to the presented way. There also was suggested that there needs to be more emphasis on the differences in scores for goals and instruments within the same category. Providing solutions for these differences would help the policy to be more effective. This analysis was useful because it could reveal any discrepancy between the texts of the goals and the instruments. Such discrepancies were considered as weaknesses of the policy, according to the expert.

Bibliography

- European Commission (2014) European Union Guidelines for State aid in the agricultural and forestry sectors and in rural areas 2014-2020, Brussels, European Commission, Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.204.01.0001.01.ENG [Accessed 25 June 2018].
- European Commission (2017) Direct payments - Single area payment scheme and transitional national aid, Brussels, European Commission, Available at: https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/direct-support/direct-payments/docs/single-payment-scheme-and-transitional-aid_en.pdf [Accessed 25 June 2018].
- Gupta, J., Termeer, C.J.A.M., Klostermann, J., Meijerink, S., van den Brink, M., Jong, P., Nooteboom, S. and Bergsma, E. (2010). The Adaptive Capacity Wheel: a method to assess the inherent characteristics of institutions to enable the adaptive capacity of society. *Environmental Science & Policy*, 13 (6), 459-471.
- Kivimaa, P. and Kern, F. (2016). Creative destruction or mere niche support? Innovation policy mixes for sustainability transitions. *Research Policy*, 45 (1), 205-217.
- Law for support of agricultural producers (2018) Закон за подпомагане на земеделските производители (In Bulgarian), Sofia, State Gazette, issue 18, 27-02-2018, Available at: http://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2018/03/29/zakon_za_podpomagane_na_zemedelskite_proizvoditeli_izm_i_dop_dv_27022018.pdf [Accessed 08 June 2018].
- Ministry of Agriculture Food and Forestry (2014a) Report on application of the direct payments schemes 2015-2020, Прилагане на директните плащания 2015-2020 (In Bulgarian), Sofia, Ministry of Agriculture, Food and Forestry, Available at: http://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2018/02/27/cap_2015-2020_razyasneniya.pdf [Accessed 25 June 2018].
- Ministry of Agriculture Food and Forestry (2014b) Presentation on the criteria for application of the direct payments schemes, Директни плащания 2015: нови възможности и правила (In Bulgarian), Sofia, Ministry of Agriculture, Food and Forestry, Available at: http://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2018/02/27/direktni_plashchaniia.pdf [Accessed 25 June 2018].
- Ministry of Agriculture Food and Forestry (2014c) Information on state aid schemes 2014-2020, Държавни помощи в областта на селското стопанство (In Bulgarian), Sofia, Ministry of Agriculture, Food and Forestry, Available at: <http://www.mzh.government.bg/bg/politiki-i-programi/programi-za-finansirane/darzhavni-pomoshti/> [Accessed 25 June 2018].
- Ministry of Agriculture Food and Forestry (2014d) Programme of the Government for sustainable development of the Republic of Bulgaria in agriculture and forestry for the period 2014-2018, Програма на правителството за стабилно развитие на република България в сектор земеделие, селско стопанство и гори за периода 2014-2018 г. (In Bulgarian), Sofia, Ministry of Agriculture, Food and Forestry, Available at: <http://www.mzh.government.bg/bg/politiki-i-programi/politiki-i-strategii/programa-na-pravitelstvoto-za-stabilno-razvitie-na-republika-blg/> [Accessed 25 June 2018].

Notification to the European Commission regarding the application of voluntary coupled support under direct payments scheme for protein crops (2014) Обвързано подпомагане на протеинови култури (In Bulgarian), Sofia, Ministry of Agriculture, Food and Forestry, Available at: http://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2018/02/19/proteinovi-kulturi.pdf [Accessed 25 June 2018].

Notification to the European Commission regarding the direct payments instruments implemented in Bulgaria as of 2015 (2014) (In Bulgarian), Sofia, Ministry of Agriculture, Food and Forestry, Available at: http://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2018/02/19/notifications_direct_payments_2015-2020.pdf [Accessed 25 June 2018].

Regulation no.14 from 28.05.2015 for the application of sub-measure 6.1 "Start-up support for young farmers" (2015) Наредба №14 от 28.05.2015 г. за прилагане на подмярка 6.1 "Стартова помощ за млади земеделски стопани" (In Bulgarian), Sofia, State Gazette, issue 40, 02.06.2015.

Rural Development Program 2014-2020 (2015) Програма за развитие на селските райони (In Bulgarian), Sofia, Ministry of Agriculture, Food and Forestry,

Termeer, K., Candeb, J., Feindt, P. and Buitenhuis, Y. (2018). *D4.1: Assessing How Policies Enable or Constrain the Resilience of Farming Systems in the European Union: the Resilience Assessment Tool (ResAT)*. Wageningen: SURE-Farm project no. 727520, Wageningen University & Research.

Tidd, J. and Bessant, J. (2013). *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change*, 5th ed. Chichester: Wiley.

Appendix 1

Table A.1.A Data texts from policy-related documents used in the analysis.

Type of resilience	Key characteristics	Relevant texts for policy goals [document number, page number]	Relevant texts for policy instruments [document number, page number]
Robustness	1. Short term	<p>Компенсиране на щетите по земеделските култури, вследствие на природни бедствия или неблагоприятни климатични условия [07, р. 01]</p> <p>Подпомагане на земеделските стопани, произвеждащи първични земеделски продукти, чрез прилагане на намалена акцизна ставка за газьол [07, р. 15]</p> <p>Подпомагане на земеделските производители, произвеждащи първични селскостопански продукти, чрез прилагане на намалена акцизна ставка за газьол посредством ваучери за гориво [07, р. 16]</p> <p>Цел 1: Преодоляване на структурния дисбаланс и насърчаване на равномерното развитие на отделните направления в животновъдния и растениевъдния сектор [08, р. 06]</p> <p>Цел 2: По-добро управление на риска в земеделието [08, р. 06]</p> <p>Цел 8: Повишаване на доходите на земеделските производители чрез прилагане на директните плащания, насърчаване сдружаването на производителите и подобряване на техните позиции във веригата за предлагане на земеделски продукти [08, р. 08]</p> <p>Member States make the relevant decision annually [10, р. 02]</p>	<p>прилагането на мерки за стимулиране на износа и за регулиране на вноса и износа на земеделски продукти [01, р. 01]</p> <p>Земеделските стопани, които отговарят на условията на чл. 50 от Регламент (ЕС) № 1307/2013, могат да получат подпомагане и по схемата за млади земеделски стопани. Подпомагането е под формата на годишно плащане за първите 30 хектара, допустими за подпомагане по СЕПП, и е в размер 50 на сто от размера на плащането на хектар по тази схема. [01, р. 27]</p> <p>Механизмът по схемата за държавна помощ се прилага за календарните години от 2015 до 2020 г. включително [01, р. 28]</p> <p>Посочените изисквания за „активен фермер” не се прилагат за земеделски производители, които за предходната година са получили директни плащания под 3000 евро. [03, р. 02]</p> <p>Схема за млади земеделски стопани - Стимулиране навлизането на млади земеделски стопани в селскостопанския сектор е предвидено да се осъществява чрез отделна схема. Определеният бюджет е в рамките на 2% от общия финансов пакет за директни плащания през 2015 г. Предвижда се подпомагане за първите 30 ха от стопанството с надбавка от 25% от плащането по СЕПП. [04, р. 01]</p> <p>[06, р. 02] – this document is in scanned form and the coded text appears as image in NVivo that cannot be transferred here.</p>

		<p>Държавна помощ за компенсирание на щетите по земеделските култури, причинени в резултат на неблагоприятни [07, р. 01]</p> <p>Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско [07, р. 15]</p> <p>Помощта се предоставя под формата на ваучери за гориво с предварително фиксирани количество гориво и номинална стойност [07, р. 16]</p> <p>До 100 % от разликата между размера на акциза за литър газьол, определен по реда на Закона за акцизите и данъчните складове и минималната данъчна ставка за газьол [07, р. 16]</p> <p>„Бенефициентите по екологичните мерки - 10,11,12, както и бенефициентите по мярка 13, свързани с плащанията на площ са задължени да спазват изискванията за кръстосано съответствие съгласно чл. 93 от Регламент 1306/2013 В случай, че изискванията на кръстосаното съответствие не съответстват или противоречат на изискванията на законодателството, свързано с опазване на биоразнообразието или околната среда (например Заповедите за обявяване на местообитанията по Натура 2000, Плановете за управление на защитени територии и зони и др.), бенефициентите спазват изискванията, свързани с опазване на биоразнообразието и околната среда. [02, р. 167]</p> <p>Една част от мерките, включени в Програмата предоставят подкрепа под формата на компенсации за извървени разходи или пропуснати доходи, базирани на стандартни разходи.</p> <p>мярка 10 „Агроекология и климат“, мярка 11 „Биологично земеделие“, мярка 12 „Плащания по Натура 2000 и Рамковата директива за водите“, мярка 13 „Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения“, мярка 15.1 „Плащания за горски екологични ангажименти“ и</p>
--	--	--

			<p>мярка 14 „Хуманно отношение към животните“ включват предоставяне на подкрепа за да се компенсират бенефициентите за допълнителни разходи или пропуснати доходи или по своята същност представляват компенсаторни плащания. Подпомагането се предоставя за хектар земеделска площ Методиките за изчисляване на плащанията е посочена в Приложение към Програмата. Стандартни разходи ще се прилагат по мярка 1 „Трансфер на знания и действия по осведомяване“, по мярка 2 „Консултантски услуги, управление на стопанството и услуги по заместване в стопанството“, и мярка 16 „Сътрудничество“ и мярка 19 „Подкрепа за ЛИДЕР местно развитие”. [02, р. 170]</p> <p>За новите правни задължения, поети през 2014 г., не се прилага задължението на земеделския стопанин да продължи да обработва земята в необлагодетелстваните райони в продължение на 5 последователни години, както бе вменено на бенефициентите през периода 2007-2013 г. [02, р. 532]</p>
	<p>2. Protecting the status quo</p>	<p>прилагането на мерки за стимулиране на износа и за регулиране на вноса и износа на земеделски продукти [01, р. 01]</p> <p>извършва интервенция на пазарите на земеделски продукти и прилага другите мерки за регулиране на пазара, уредени в законодателството на Европейския съюз производство и преработка на местна земеделска продукция с цел продажба на вътрешния и външните пазари закупуване на земя за създаване или разширяване на земеделско производство [01, р. 09]</p> <p>[06, р. 01] [06, р. 07] – this document is in scanned form and the coded text appears as image in NVivo that cannot be transferred here.</p>	<p>прилагането на мерки за стимулиране на износа и за регулиране на вноса и износа на земеделски продукти [01, р. 01]</p> <p>подпомага финансово регистрираните земеделски стопани [01, р. 08]</p> <p>извършва интервенция на пазарите на земеделски продукти и прилага другите мерки за регулиране на пазара, уредени в законодателството на Европейския съюз [01, р. 09]</p> <p>производство и преработка на местна земеделска продукция с цел продажба на вътрешния и външните пазари закупуване на земя за създаване или разширяване на земеделско производство [01, р. 10]</p> <p>субсидии, включително за покриване изцяло или отчасти на разходите им за лихви по банкови кредити [01, р. 10]</p>

Компенсиране на щетите по земеделските култури, вследствие на природни бедствия или неблагоприятни климатични условия [07, р. 01]

Подпомагане на земеделските стопани, произвеждащи първични земеделски продукти, чрез прилагане на намалена акцизна ставка за газьол [07, р. 15]

Подпомагане на земеделските производители, произвеждащи първични селскостопански продукти, чрез прилагане на намалена акцизна ставка за газьол посредством ваучери за гориво [07, р. 16]

Цел 8: Повишаване на доходите на земеделските производители чрез прилагане на директните плащания, насърчаване сдружаването на производителите и подобряване на техните позиции във веригата за предлагане на земеделски продукти [08, р. 08]

Приоритет 14.9. Уреждане на поземлените отношения с цел създаване на устойчивост и справедливост чрез защита правата на собствениците и на ползвателите на земеделски земи и стимулиране окрупняването на земеделските площи [08, р. 14]

Цел 30: Оптимизиране на поземлените отношения, гарантиращи ефективността на земеползването и увеличаване на доходите от земеделска дейност [08, р. 14]

the Treaty leaves room for the granting of State aid in respect of several policy objectives. With particular relevance to the agricultural sector and forestry, firstly in accordance with Articles 107(2)(b) of the Treaty, aid to make good the damage caused by natural disasters or exceptional occurrences shall be compatible with the internal market. [09, р. 04]

According to their policy decisions taken by 1 August 2014, no SAPS Member State decided to apply the basic payment scheme (BPS) before 31 December 2020; they

Схема за единно плащане на площ (СЕПП) [01, р. 24]

Схема за преразпределително плащане [01, р. 24]

Схема за плащане за селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда (зелени директни плащания) [01, р. 24]

Схеми за обвързано с производството подпомагане [01, р. 24]

Прилагат се схемите за преходна национална помощ, които са нотифицирани за съответната календарна година [01, р. 24]

Земеделските стопани, които имат право на плащане по СЕПП, могат да получат подпомагане и по схемата за преразпределително плащане.

Преразпределителното плащане се предоставя под формата на еднакво завишено плащане на площ за първите до 30 хектара, за които земеделският стопанин има право на подпомагане по СЕПП [01, р. 27]

Земеделските стопани могат да получат подпомагане по схемите за обвързано с производството подпомагане, нотифицирани до Европейската комисия, когато отговарят на условията, определени с наредбата по чл. 38а, ал. 4.

(2) Подпомагане по схемите, обвързани с производството, се предоставя за площи, отговарящи на условията за подпомагане по СЕПП, и за животни, които са идентифицирани и регистрирани съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност. [01, р. 28]

Държавната помощ се предоставя за закупен газьол по чл. 32, ал. 1, т. 3 от Закона за акцизите и данъчните складове, използван за механизирани дейности в първичното селскостопанско производство [01, р. 28]

Схемата за единно плащане на площ ще се прилага в страната до 31 декември 2020 [03, р. 01]

- общият размер на постъпленията, получени от селскостопанска дейност през най-близката данъчна

intend to apply SAPS for the maximum transitional period possible. [10, p. 04]

TNA was proposed to avoid a sudden and substantial decrease of support for these sectors, but at the same time the level of support available under TNA is to be steadily decreased annually. [10, p. 04]

4.2.10. 2A-5 Ускоряване на процеса на комасация на земята Приоритети/области с поставен акцент 2A) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на преструктурирането и модернизирането на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство [02, p. 67]

година, за която са налични такива доказателства, представлява най-малко една трета (1/3) от общия размер на постъпленията на лицето; - лицето има Код на икономическа дейност, сочещ, че основната му дейност е упражняване на селскостопанска дейност. В допълнение към негативния списък ще се прилага изключване от получаване на директни плащания, ако бъде установено, че - приходите от селскостопанска дейност на кандидата са по-малко от 1/3 от общите му постъпления за годината; [03, p. 01]

България ще прилага намаление и таван на плащанията по Схемата за единно плащане на площ, както следва: - за суми над 150000 евро 5% намаление; - за суми над 300000 евро – 100% намаление; [03, p. 02]

Преходна национална помощ – Концепцията за бъдещото прилагане на директните плащания предвижда страната да се възползва от възможността за предоставяне на преходна национална помощ, която е предназначена само за сектори, които през 2013 г. са били обект на национални доплащания. [04, p. 01]

За да са активни фермери, земеделските стопани трябва да отговарят на следните изисквания: - най-малко 1/3 от общия размер на постъпленията им да е от селскостопанска дейност; [04, p. 02]

Лицата от негативния списък могат да се считат за активни фермери, ако докажат едно от следните обстоятелства: - Годишният размер на директните им плащания е най-малко 5% от общия размер на постъпленията на лицето; [04, p. 02]

- Общият размер на постъпленията, получени от селскостопанска дейност през най-близката данъчна година, представлява най-малко 1/3 от общия размер на постъпленията на лицето; [04, p. 02]

Селскостопански практики, благоприятни за климата и околната среда (зелени директни плащания)

			<p>Една от целите на новата ОСП е подобряването на екологичните параметри на земеделските земи чрез въвеждането на задължителен компонент „екологизиране“ на директните плащания, които ще подкрепят селскостопанските практики, благоприятни за климата и околната среда. Приносът на земеделието в поддържането на екологичния баланс на територията на България ще се извършва чрез прилагането на т. нар. „зелени директни плащания“.</p> <p>Бюджетът, определен за зелени плащания, е в размер на 30% от тавана за директни плащания. Зелените плащания ще бъдат прилагани от кампания 2015.</p> <p>Земеделските стопани, които имат право да получат плащане по СЕПП, трябва да спазват в рамките на всички свои хектари, отговарящи на условията за подпомагане, селскостопански практики, благоприятни за климата и околната среда. За целите на екологизирането тези практики могат да бъдат диверсификация на културите, запазване на постоянно затревените площи и поддържане на екологично насочените площи. [04, р. 02-03]</p> <p>Схеми за директна подкрепа през 2015 г. СЕПП</p> <p>Схеми за 13+2% обвързана подкрепа</p> <p>Преразпределително плащане</p> <p>≈ 7% до 10%</p> <p>Схема за дребни ЗС</p> <p>Зелени плащания</p> <p>Схема за млади ЗС</p> <p>≈ 0,5% [05, р. 01]</p> <p>Прилагане на схеми за финансова подкрепа на Сектор „Растениевъдство“ [08, р. 06]</p> <p>Анализ на подкрепата с държавни помощи и оценка на възможностите за оптималното им насочване с оглед гарантиране на подкрепа за най-нуждаещите се сектори и дейности [08, р. 06]</p>
--	--	--	---

Прилагане на многопластовата структура на директните плащания [08, р. 08]
the Treaty leaves room for the granting of State aid in respect of several policy objectives. With particular relevance to the agricultural sector and forestry, firstly in accordance with Articles 107(2)(b) of the Treaty, aid to make good the damage caused by natural disasters or exceptional occurrences shall be compatible with the internal market. [09, р. 04]
The Guidelines on regional State aid for 2014-2020 (27) do not apply to aid for the production of primary agricultural products due to the specificities of the sector. [09, р. 04]
The aid covers the following eligible costs:
(a) the construction, acquisition, including leasing, or improvement of immovable property, with land purchased only being eligible to an extent not exceeding 10 % of the total eligible costs of the operation concerned; in exceptional and duly justified cases, a higher percentage may be permitted for operations concerning environmental conservation;
(b) the purchase or lease purchase of machinery and equipment up to the market value of the assets;
(c) general costs linked to the expenditure referred to in points (a) and (b), such as architect, engineer and consultation fees, fees relating to advice on environmental and economic sustainability, including feasibility studies; feasibility studies remain eligible costs even where based on their results, no expenditure under point (a) and (b) is incurred;
(d) the acquisition or development of computer software and acquisition of patents, licences, copyrights and trademarks;
(e) expenses for non-productive investments linked to the objectives referred to in point (143)(d) above;
(f) in the case of investment aiming at the restoration of agricultural production potential damaged by natural

			<p>disasters, exceptional occurrences or adverse climatic events which can be assimilated to a natural disaster, animal diseases or plant pests and protected animals the eligible costs may include the costs incurred for restoring the production potential up to the level as it was at before the occurrence of those events;</p> <p>(g) in the case of investments aiming at the prevention of damage caused by natural disasters, exceptional occurrences, adverse climatic events which can be assimilated to a natural disaster, animal diseases and plant pests and by protected animals, the eligible costs may include the costs of specific prevention actions aiming at reducing the consequences of such probable events. [09, p. 04]</p> <p>1.2.1. Aids to compensate for the damage to agricultural production or the means of agricultural production and to prevent damage</p> <p>1.2.1.1. Aid to make good the damage caused by natural disasters or exceptional occurrences [09, p. 53]</p> <p>(a) the competent authority of the Member State has formally recognized the character of the event as a natural disaster or as exceptional occurrence; and</p> <p>(b) there is a direct causal link between the natural disaster or the exceptional occurrence and the damage suffered by the undertaking. [09, p. 53]</p> <p>1.2.1.2. Aid to compensate for damage caused by adverse climatic event which can be assimilated to a natural disaster [09, p. 55]</p> <p>1.3.5. Aid for rescuing and restructuring undertakings in difficulty [09, p. 68]</p> <p>SAPS Member States may decide to grant transitional national aid (TNA) for any of the years in the period 2015-20203. TNA is aimed at providing a complementary income support, with national funding, to farmers in specific sectors which benefited from the TNA or</p>
--	--	--	--

			<p>complementary national direct payments until 2014 pursuant to Regulation (EC) No 73/2009. [10, p. 02]</p> <p>The SAPS is a decoupled area payment granted as a flat rate for each eligible hectare declared by the farmer in his/her single application for the SAPS. [10, p. 03]</p> <p>An active farmer can receive the SAPS for any eligible hectare of his/her holding, irrespective of the type of agricultural activity carried out on that area and irrespective of the agricultural sector. The production decisions of a farmer has no impact on the SAPS payment: an equal unit rate (flat rate) is granted per eligible hectare used for crop production by a farmer or per eligible hectare of agricultural land maintained by a farmer. [10, p. 03]</p> <p>According to their policy decisions taken by 1 August 2014, no SAPS Member State decided to apply the basic payment scheme (BPS) before 31 December 2020; they intend to apply SAPS for the maximum transitional period possible. [10, p. 04]</p> <p>SAPS Member States may grant transitional national aid (TNA), which is aimed at providing complementary income support with national money to certain sectors for which similar support was granted in the past (in the case of BG and RO, this past reference is the complementary national direct payments (CNDPs) granted in 2013 [10, p. 04]</p> <p>SAPS Member States could design specific CNDPs to support specific sectors [10, p. 05]</p> <p>CNDPs being intrinsically part of the phasing-in, they were designed to be phased-out. It also meant that the sectors benefiting from CNDPs could experience a significant decrease in the overall available support as SAPS never allowed for differentiating the support level for sectors. [10, p. 05]</p> <p>Given that Member States had important leeway in designing their CNDPs/TNAs, the type of support and the</p>
--	--	--	---

		conditions for receiving it may vary between Member States. [10, p. 05]
3. Buffer resources	<p>опазване и подобряване на почвеното плодородие и генетичния фонд [01, p. 02]</p> <p>По ПО ЗБ ще програмата цели подобряване на управлението на риска в земеделието чрез подпомагане на създаването на взаимоспомагателен фонд за неблагоприятни климатични явления, болести по животните и растенията, нашествия на вредители и екологични инциденти, който е програмиран да започне да функционира през 2017 г. [02, p. 90]</p>	<p>опазване и подобряване на почвеното плодородие, развитие на биологичното земеделие и отглеждането на животни и други дейности по запазване на генетичния фонд, на застрашени от изчезване породи, както и на породи с намаляваща популация; [01, p. 10]</p> <p>създаване на животновъдни ферми и закупуване на племенни животни, създаване на ферми за рибовъдство и други аквакултури и закупуване на генетичен фонд от риби и други водни организми [01, p. 10]</p> <p>Държавна помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени в резултат на неблагоприятни [07, p. 01]</p>
4. Other risk management measures	<p>Помощ за инвестиции в земеделски стопанства чрез преотстъпване на корпоративен данък [07, p. 17]</p> <p>Цел 2: По-добро управление на риска в земеделието [08, p. 06]</p> <p>promoting food chain organisation, including processing and marketing of agricultural products, animal welfare and risk management in agriculture [09, p. 06]</p> <p>aid granted under Sections 1.2. and 2.8.5 of Part II of these Guidelines should be limited to helping undertakings active in the agricultural and forestry sectors facing various difficulties despite having undertaken reasonable efforts to minimise such risks. State aid should not have as an effect to entice undertakings into taking unnecessary risk. Undertakings active in the agricultural and forestry sectors should themselves bear the consequences of imprudent choices of production methods or products. [09, p. 22]</p> <p>4.2.17. ЗБ-1: Подобряване на управлението на риска в земеделските стопанства Приоритети/области с</p>	<p>прилагането на мерки за стимулиране на износа и за регулиране на вноса и износа на земеделски продукти [01, p. 01]</p> <p>[06, p. 02] – this document is in scanned form and the coded text appears as image in NVivo that cannot be transferred here.</p> <p>Държавна помощ за инвестиции в земеделски стопанства чрез преотстъпване на корпоративен данък [07, p. 17]</p> <p>Данъчно облекчение – преотстъпване на до 60% от корпоративния данък върху данъчната печалба, получена от дейност по производство на непреработена растителна и животинска продукция. [07, p. 17]</p> <p>Мерки: – Въвеждане на правила за управление на риска в земеделието – системи за застраховане, взаимоспомагателни фондове и др.</p> <p>– Използване на възможностите на гаранционни фондове за подобряване на достъпа до финансиране на земеделските производители [08, p. 06]</p>

поставен акцент 3Б) Подпомагане на превенцията и управлението на риска на стопанствата

Описание

Основните производствени рискове в земеделието са свързани със засушаване, наводнение, измръзване на посевите и градушки, а в животновъдството – разпространение на заразни болести. Това води до намаляване количеството и качеството на производството, намаляване на доходите, увеличаване на разходите и съответно ниска ефективност и конкурентоспособност. Покриването на щети за унищожена селскостопанска продукция в следствие на природни бедствия, за превантивни дейности за намаляване на риска от природни бедствия, се планира да се извършва чрез национални средства и политики.

Поради своя малък обем, пазарът на земеделски стоки в България е силно зависим от състоянието и тенденциите на международните пазари. Всяко влошаване на конюнктурата на световните пазари (например свръхпредлагане на определени земеделски продукти, политически кризи и други) може да доведе до значителен спад на цените на българската продукция и до невъзможност за реализирането ѝ.

Ниската диверсификация на дейностите на земеделските стопанства също увеличава риска и колебанията в доходите на стопанствата и тяхната жизнеспособност.

Едни от начините за смекчаване на последиците от описаните по-горе рискове са повишаване на умения и знания на земеделските стопани в областта на управлението на риска, както и разнообразяване на земеделските и неземеделски дейности в стопанствата. [02, p. 73]

the Treaty leaves room for the granting of State aid in respect of several policy objectives. With particular relevance to the agricultural sector and forestry, firstly in accordance with Articles 107(2)(b) of the Treaty, aid to make good the damage caused by natural disasters or exceptional occurrences shall be compatible with the internal market. [09, p. 04]

certain risk and crisis management measures [09, p. 08]

When assessing the compatibility of aid, the Commission will consider any insurance taken out, or which could have been taken out by the aid beneficiary. Regarding aid to compensate for losses caused by adverse climatic events which can be assimilated to a natural disaster, in order to avoid the risk of distorting competition, aid at the maximum aid intensity should be granted only to an undertaking that cannot be covered for such losses by insurance. [09, p. 25]

1.2.1.6. Aid for the payment of insurance premiums (404) In many instances, insurance is a most helpful tool for good risk and crisis management. Therefore, and in view of the often reduced financing possibilities of farmers, the Commission takes a positive view as regards State aid for insurance premiums where the insurance concerns primary agricultural production. [09, p. 60]

The gross aid intensity must not exceed 65 % of the cost of the insurance premium [09, p. 61]

<p>Adaptability</p>	<p>1. Middle-long-term</p>	<p>развитие на ефективни земеделски и горски стопанства и на конкурентоспособна хранително-вкусова промишленост [01, р. 02] развитие на биологичното земеделие [01, р. 02] развитие на селските и планинските райони [01, р. 02] стимулиране местното производство на висококачествена непреработена и преработена земеделска продукция и спазването на ветеринарни, фитосанитарни и хигиенни изисквания [01, р. 02] TNA was proposed to avoid a sudden and substantial decrease of support for these sectors, but at the same time the level of support available under TNA is to be steadily decreased annually. [10, р. 04] 3. Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот. [02, р. 89] В рамките на тази цел се ще се подпомагат интервенции в три приоритетни области, които съвместно целят да развият икономическия потенциал, да съхранят демографския потенциал и да допринесат за социално включване на уязвими групи и ромите, като по този начин способстват за икономическо възстановяване и овладяване на процеса на обезлюдяване и социално изключване. [02, р. 92-93]</p>	<p>Държавата подпомага обединяването и дейността на земеделските производители в организации по продукти, функционален и регионален признак. [01, р. 05] инвестиции в земеделието [01, р. 10] развитие на земеделието в райони с влошени социално-икономически характеристики [01, р. 10] Схема за млади земеделски стопани • Които са започнали дейност през последните 5 г. и са до 40 г. (и се навършват не по-късно от годината на подаване на първото заявление) • Изисквания за образование както по ПРСР • Добавка от 25% от плащането по СЕПП за първите 30 ха • Предоставя се през първите 5 г. от започване на земеделска дейност [05, р. 06] The Guidelines on regional State aid for 2014-2020 (27) do not apply to aid for the production of primary agricultural products due to the specificities of the sector. [09, р. 11] Commitments under this measure must be undertaken for a period of five to seven years. However, where necessary in order to achieve or maintain the environmental benefits sought, Member States may determine a longer period for particular types of commitments, including by means of providing for their annual extension after the termination of the initial period. For new commitments directly following the commitment performed in the initial period, Member States may determine a shorter period. [09, р. 40] The aid scheme must be established within three years from the date of the occurrence of the event, and the aid must be paid out within four years from that date. [09, р. 53] Приоритетната потребност за подобряване на достъпа до външно финансиране (2А-3) ще бъде адресирана с прилагането на Гаранционната схема, използваща акумулираните ресурси на схемата от ПРСР 2007-</p>
----------------------------	----------------------------	---	---

		<p>2013 г., и с разработване на нови финансови инструменти на основата на предварителна оценка на потребностите, което ще бъде проведена през 2015 г. [02, р. 91]</p> <p>За да бъде допустима за признаване и подкрепа групата или организацията на производители трябва да отговаря на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> да бъде група или организация на производители, за постигане на една от целите на мярката; да бъде регистрирана в Търговския регистър съгласно Търговския закон или съгласно Закона за кооперациите на Република България; групата да има минимум четири членове; организацията да има минимум шест члена; членовете на групата на производители всяка година трябва предлагат на пазара продукция на стойност не по-малко от 25 000 лева; членовете на организацията всяка година предлагат на пазара продукция на стойност не по-малко от 50 000 лева членове на групата или организацията могат да бъдат физически лица, еднолични търговци или юридически лица (с изключение на юридическите лица с нестопанска цел), които са регистрирани в ИСАК, и/или са регистрирани като земеделски стопани по реда на Наредба № 3 от 29 януари 1999 г. като производители на такива земеделски продукти, за които организацията кандидатства за признаване; Членовете на групата или организацията трябва да са производители на земеделски продукти, за които групата кандидатства за признаване и подпомагане; Членове на група или организация на производители, която вече е била финансирана, няма да бъде допустима за финансиране в случай, че участва или се премества в друга група или организация от същата сфера
--	--	---

			<p>Производител (физическо или юридическо лице) може да бъде подпомаган за всеки земеделски продукт като член само на една група или организация на производители; Производител на два или повече земеделски продукти може да бъде член на различни групи или организации на производители за всеки земеделски продукт;</p> <p>При вземане на решения в организации на производители, регистрирани по Търговския закон, всеки член може да притежава не повече от 40 % от правото на глас.</p> <p>да има разработен бизнес план за период от 5 години; да изработи учредителен акт (дружествен договор/устав), както и вътрешни правила за работа на групата или организацията [02, р. 424-425]</p> <p>- описание на планираните резултати към края на 5-та година.</p> <p>Дейностите, заложи в бизнес плана трябва да са постигнати в рамките на 5 години след учредяването на групите или организациите на производители, определени за подпомагане. [02, р. 426]</p> <p>8.2.8.3.1.1. Описание на вида операция</p> <p>Ще се подпомагат екстензивни традиционни практики за поддържане и възстановяване на затревени площи с висока природна стойност (ВПС) и тяхното управление.</p> <p>Дейността ще се осъществява върху постоянно затревени площи, попадащи в обхвата на земите с ВПС на територията на цялата страна извън зони от Натура 2000 с влезли в сила заповеди за тяхното</p> <p>435</p> <p>обявяване. От дейността се изключват и постоянно затревените площи в Националните паркове и резервати.</p> <p>Допустими за подпомагане са следните видове постоянно затревени площи: пасища, мери и ливади, смесено земеползване, храсти и затревени площи</p>
--	--	--	---

(други неземеделски площи), определени в ИСАК. Когато част от физическия блок е определен като ВПС, дейностите могат да се прилагат на територията на целия физически блок.

Тази дейност ще допринесе основно за постигането на целите на приоритетна област 4А и ще допринесе за предотвратяване на климатичните промени.

Ангажиментите са върху едни и същи площи за период от пет години, като съществува вариант за удължаване на срока с две допълнителни години. [02, р. 435-436]

8.2.8.3.2.1. Описание на вида операция

По тази дейност ще се подпомага опазването на обработваемите земеделски земи с висока природна стойност. Дейността ще се осъществява на територията на обработваеми земи с висока природна стойност, определени в ИСАК.

От дейността на мярката се изключват националните паркове и резерватите.

Кандидатите за подпомагане поемат ангажимент да прилагат поетите ангажименти върху едни и същи площи за период от пет последователни години. След изтичане на петгодишния период на ангажимента, кандидатите могат да удължават ангажимента си ежегодно до изтичане на програмния период.

Тази дейност ще допринесе основно за постигането на целите на приоритетна област 4А. [02, р. 442]

Бенефициентите по дейността поемат ангажимент да водят дневник (регистър) на стопанството за всички земеделски дейности, извършвани в земеделските земи, предмет на поетото 5 годишно задължение; [02, р. 450]

Ще се подпомагат застрашените от изчезване местни сортове и популации от вички земеделски култури, които са традиционни за отглеждане на територията на Република България, посочени в Приложение 4 към мярка 10 от ПРСР 2014-2020. Ще се подпомага

отглеждането на застрашени от изчезване сортове до 50 ха на земеделски стопанин .

Тази дейност ще допринесе основно за постигането на целите на приоритетна област 4А и ще допринесе за предотвратяване на климатичните промени.

Ангажиментите са за период от пет години, като съществува вариант за удължаване на срока с две допълнителни години. [02, р. 466]

8.2.9.3.1.1. Описание на вида операция

По тази подмярка ще се подпомагат на територията на цялата страна, земеделски стопани, чиито стопанства са в период на преход - преминаване на стопанството от конвенционално към биологично производство (растениевъдство, пчеларство и биологично животновъдство). Ангажиментите са за период от пет години, като съществува вариант за удължаване на срока с две допълнителни години.

Преходният период е задължителен етап за препримиане към биологично производство. В България той е регламентиран в Наредба №1 от 7 февруари 2013 г. за прилагане на правилата на биологичното производство на растения, животни и аквакултури, растителни, животински продукти, продукти от аквакултури и храни, тяхното етикетиране и контрола върху производството и етикетирането и е с продължителност 2 години за едногодишните култури и 3 години – за трайните насаждения. През това време земеделският стопанин прилага всички изисквания за биологично производство, но не може да получи сертификат за биологична продукция. Началото на преходния период се регистрира и контролира от Контролиращите лица. [02, р. 478]

Кандидатите за подпомагане поемат ангажимент да прилагат методите на биологично производство за период от пет последователни години. След изтичане на петгодишния период на ангажимента, кандидатите

могат да удължават ангажимента си ежегодно до изтичане на програмния период. [02, р. 486]

Мерките с продължаващи многогодишни ангажименти, сключени в рамките на Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 г. в съответствие с Регламент (ЕО) 1698/2005 за подкрепа на развитието на селските райони чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, при които периодът за плащане продължава след крайния допустим срок за плащания по Програма за развитие на селските райони за периода 2007-2013 г., ще бъдат признати и уредени в рамките на Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. [02, р. 764]

Мярка 142 „Създаване на групи на производители”
Финансовата помощ по мярката е под формата на годишно плащане, отпускана за пет последователни години, считано от датата на признаване на организацията на производителите. [02, р. 765]

Мярка 214 „Агроекологични плащания“
Финансовата помощ по мярката се предоставя под формата на компенсаторно плащане за хектар при поемането на петгодишен агроекологичен ангажимент от страна на земеделските стопани. При недостиг на средства в рамките на бюджета на мярка 214 „Агроекологични плащания“ разходите по поетите и изпълнявани ангажименти за всички допустими заявления по мярката, извършени преди крайния допустим срок по ПРСР 2007-2013 г. ще се извършват съгласно чл. 3 на Регламент (ЕС) № 1310/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. Разходите по поетите и изпълнявани ангажименти за всички допустими заявления по мярката, извършени след крайния допустим срок за плащания по ПРСР 2007-2013 г. ще бъдат отнесени към бюджета на мярка 10

		<p>развитие на ефективни земеделски и горски стопанства и на конкурентоспособна хранително-вкусова промишленост [01, р. 02] развитие на биологичното земеделие [01, р. 02] стимулиране местното производство на висококачествена непреработена и преработена земеделска продукция и спазването на ветеринарни, фитосанитарни и хигиенни изисквания [01, р. 02]</p> <p>Една от целите на новата ОСП е подобряването на екологичните параметри на земеделските земи чрез въвеждането на задължителен компонент „екологизиране“ на директните плащания, които ще подкрепят селскостопанските практики, благоприятни за климата и околната среда. Приносът на земеделието в поддържането на екологичния баланс на територията на България ще се извършва чрез прилагането на т. нар. „зелени директни плащания“. [04, р. 02]</p> <p>[06, р. 05] [06, р. 06] [06, р. 07] – this document is in scanned form and the coded text appears as image in NVivo that cannot be transferred here.</p> <p>ПРИОРИТЕТ 14.1. ПОДКРЕПА ЗА РАЗВИТИЕТО НА БАЛАНСИРАНО, МОДЕРНО, УСТОЙЧИВО И АДАПТИРАНО КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ ЗЕМЕДЕЛИЕ. ПАЗАРНО ОРИЕНТИРАНИ, КОНКУРЕНТОСПОСОБНИ ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА НАРЕД С ГАРАНТИРАНАТА ХРАНИТЕЛНА СИГУРНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО [08, р. 06] Цел 3: Създаване на оптимални условия за развитие на ефективно поливно земеделие [08, р. 06]</p>	<p>„Агроекология и климат“ и мярка 11 „Биологично земеделие“. [02, р. 765]</p> <p>Държавата подпомага земеделските стопани чрез икономически, структурни и организационни мерки, научно и информационно обслужване, консултации, както и чрез повишаване на тяхната квалификация. [01, р. 04] Държавата подпомага обединяването и дейността на земеделските производители в организации по продукти, функционален и регионален признак. [01, р. 05] Министерството на земеделието, храните и горите създава Система за съвети в земеделието, която включва Националната служба за съвети в земеделието към министъра на земеделието, храните и горите и лицата, одобрени за участие по мярка 2 "Консултантски услуги, услуги по управление на стопанство и услуги по заместване в стопанство" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г. [01, р. 07] Общинските съвети предоставят при условия и по ред, определени от тях, не по-малко от 50 на сто от търговската площ на общинските пазари, предназначени за продажба на земеделски продукти, за ползване от регистрирани земеделски стопани, организации на производители, асоциации на организации на производители и групи производители при продажба на произведена от тях земеделска продукция. [01, р. 08] гаранции или поема поръчителство пред финансови институции [01, р. 10]</p> <p>въвеждането на задължителен компонент „екологизиране“ на директните плащания, които ще подкрепят селскостопанските практики, благоприятни за климата и околната среда. Приносът на</p>
--	--	---	--

Цел 11: Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига [08, р. 08]

ПРИОРИТЕТ 14.4. НАСЪРЧАВАНЕ НА ПАЗАРНО ОРИЕНТИРАНИТЕ, КОНКУРЕНТОСПОСОБНИ ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА И ПРЕРАБОТВАТЕЛНИ ПРЕДПРИЯТИЯ С ОГЛЕД ОСИГУРЯВАНЕ НА ПО-ЕВТИНА И ПО-КАЧЕСТВЕНА ХРАНА ЗА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ [08, р. 10]

Цел 19: По-висока професионална квалификация и информираност на земеделските производители [08, р. 10]

ПРИОРИТЕТ 14.5. ПРИОРИТИЗИРАНЕ НА ИНТЕНЗИВНИТЕ СЕКТОРИ В ЗЕМЕДЕЛИЕТО – ЖИВОТНОВЪДСТВО, ЗЕЛЕНЧУКОПРОИЗВОДСТВО И ТРАЙНИ НАСАЖДЕНИЯ, БИОЛОГИЧНИ ПРОИЗВОДСТВА [08, р. 11]

Цел 22: Развитие на биологичното земеделие [08, р. 11]

ПРИОРИТЕТ 14.6. УСТОЙЧИВО ПАЗАРНО РАЗВИТИЕ НА МАКСИМАЛЕН БРОЙ ОТ РЕГИСТРИРАНИТЕ И НОВОРЕГИСТРИРАЩИТЕ СЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ [08, р. 12]

Цел 26: Стабилизиране на пазарните позиции на земеделските производители [08, р. 12]

Цел 30: Оптимизиране на поземлените отношения, гарантиращи ефективността на земеползването и увеличаване на доходите от земеделска дейност [08, р. 14]

State aid may be necessary to address market failures in order to ensure a well-functioning and equitable economy [09, р. 04]

земеделieto в поддържането на екологичния баланс на територията на България ще се извършва чрез прилагането на т. нар. „зелени директни плащания“. [04, р. 02]

Държавна помощ за инвестиции в земеделски стопанства чрез преотстъпване на корпоративен данък

Данъчно облекчение – преотстъпване на до 60% от корпоративния данък върху данъчната печалба, получена от дейност по производство на непреработена растителна и животинска продукция. [07, р. 17]

Цел 11: Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига

Финансиране чрез Мярка 4.2 „Инвестиции в преработка и маркетинг на земеделски продукти“, ПРСР 2014-2020 г. [08, р. 08]

Цел 22: Развитие на биологичното земеделие
Финансова подкрепа за биологичното производство и улесняване на достъпа на производителите до национално и европейско финансиране
– Приоритетно обезпечаване на кандидатите за биологично производство със съвети и информация, консултация и трансфер на знания и технологии чрез Селскостопанската академия, БАН и висшите училища

– По-активен маркетинг на вътрешния пазар на биологични продукти [08, р. 11]

Цел 26: Стабилизиране на пазарните позиции на земеделските производители
Мерки: – Насърчаване на директните доставки на суровини и храни – Създаване на къси вериги на доставки – Стимулиране

State aid to promote the economic development of the agricultural and forestry sectors and of rural areas is embedded in the broader common agricultural policy [09, p. 05]

As the economic effects of State aid do not change depending on whether it is (even partly) financed by the Union, or whether it is financed by a Member State alone, the Commission considers that there should in principle be consistency and coherence between its policy in respect of the control of State aid and the support which is granted under the Union's own common agricultural policy. Consequently, the use of State aid can be justified only if it is in line with the objectives of this policy and, in particular, the underlying objectives of the CAP reform towards 2020 [09, p. 05]

If the aid does not change the behaviour of the beneficiary by stimulating additional investment, it has no positive effects for development of the sector concerned. Therefore, aid will not be approved in cases where it appears that the same investment would still be pursued without the aid. [09, p. 24]

Part II. Categories of aid

Chapter 1. Aid in favour of undertakings active in the primary production, processing and marketing of agricultural products [09, p. 30]

The investment must pursue at least one of the following objectives:

- (a) improvement of the overall performance and sustainability of the agricultural holding, in particular through a reduction of production costs or the improvement and re-deployment of production;
- (b) the improvement of the natural environment, hygiene or animal welfare standards, provided that the investment concerned aims at going beyond the Union standard in force;
- (c) the creation and improvement of infrastructure related to the development, adaptation and modernisation of

на сдружаването на земеделските производители [08, p. 12]

Цел 30: Оптимизиране на поземлените отношения, гарантиращи ефективността на земеползването и увеличаване на доходите от земеделска дейност
Мерки: – Изработване на Кодекс на земята –
Насърчаване на доброволната поземлена комасация за целите на земеделското производство
– Ефективно управление на държавния и общинския поземлен фонд. Осигуряване на възможност за приоритетно отдаване под наем на държавни и общински пасища, мери и ливади на собственици на селскостопански животни [08, p. 14]

Aid for investments aimed at the restoration of agricultural production potential as referred to in point (143)(e) should not cumulated with aid for the compensation of material damage referred to in Sections 1.2.1.1, 1.2.1.2 and 1.2.1.3 of these Guidelines. [09, p. 26]

the greater the positive effects the aided project is likely to give rise to and the higher the likely need for aid, the higher the cap on aid intensity [09, p. 27]

The aid covers the following eligible costs:

- (a) the construction, acquisition, including leasing, or improvement of immovable property, with land purchased only being eligible to an extent not exceeding 10 % of the total eligible costs of the operation concerned; in exceptional and duly justified cases, a higher percentage may be permitted for operations concerning environmental conservation;
- (b) the purchase or lease purchase of machinery and equipment up to the market value of the assets;
- (c) general costs linked to the expenditure referred to in points (a) and (b), such as architect, engineer and consultation fees, fees relating to advice on environmental and economic sustainability, including feasibility studies;

agriculture, including access to farm land, land consolidation and land improvement, the supply and saving of energy and water;

(d) the achievement of agri-environment-climate objectives, including biodiversity conservation status of species and habitats as well as enhancing the public amenity value of a Natura 2000 area or other high natural value systems, as long as the investments are non-productive;

(e) the restoration of agricultural production potential damaged by natural disasters, exceptional occurrences or adverse climatic events which can be assimilated to a natural disaster, animal diseases and plant pests, protected animals and the prevention and risk mitigation of damage caused by those before-mentioned events and factors; [09, p. 31]

The measure must aim at the preservation as well as at the promotion of the necessary changes to agricultural practices that make a positive contribution to the environment and climate. [09, p. 40]

Повишаване на осведомеността Приоритети/области с поставен акцент

1А) Стимулиране на иновациите, сътрудничеството и развитието на базата от знания в селските райони

1Б) Укрепване на връзките между селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и научноизследователската дейност и иновациите, включително с цел подобряване на екологичното управление и екологичните показатели

1В) поощряване на ученето през целия живот и професионалното обучение в секторите на селското и горското стопанство

2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на преструктурирането и модернизиранието на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на

feasibility studies remain eligible costs even where based on their results, no expenditure under point (a) and (b) is incurred;

(d) the acquisition or development of computer software and acquisition of patents, licences, copyrights and trademarks;

(e) expenses for non-productive investments linked to the objectives referred to in point (143)(d) above;

(f) in the case of investment aiming at the restoration of agricultural production potential damaged by natural disasters, exceptional occurrences or adverse climatic events which can be assimilated to a natural disaster, animal diseases or plant pests and protected animals the eligible costs may include the costs incurred for restoring the production potential up to the level as it was at before the occurrence of those events;

(g) in the case of investments aiming at the prevention of damage caused by natural disasters, exceptional occurrences, adverse climatic events which can be assimilated to a natural disaster, animal diseases and plant pests and by protected animals, the eligible costs may include the costs of specific prevention actions aiming at reducing the consequences of such probable events. [09, p. 31-32]

Commitments under this measure must be undertaken for a period of five to seven years. However, where necessary in order to achieve or maintain the environmental benefits sought, Member States may determine a longer period for particular types of commitments, including by means of providing for their annual extension after the termination of the initial period (58). For new commitments directly following the commitment performed in the initial period, Member States may determine a shorter period. [09, p. 40]

Commitments must be carried out over an initial period of five to seven years. However, where aid is granted for conversion to organic farming Member States may

пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство

2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията

3А) Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации

4А) Възстановяване, опазване и укрепване на биологичното разнообразие, включително в зони по „Натура 2000“ и в зони с природни или други специфични ограничения и земеделие с висока природна стойност, както и на състоянието на европейските ландшафти

4В) Предотвратяване на ерозията на почвите и подобряване на управлението им

5А) Повишаване на ефективността при потреблението на вода в селското стопанство

5Б) Повишаване на ефективността при потреблението на енергия в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост

5В) Улесняване на доставките и използването на възобновяеми източници на енергия, на странични продукти, отпадъци и остатъци, и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката

5Г) Намаляване на емисиите на парникови газове и амониак от селското стопанство

5Д) Стимулиране на съхраняването и поглъщането на въглерода в сектора на селското и горското стопанство

determine a shorter initial period corresponding to the period of conversion. Where aid is granted for the maintenance of organic farming, Member States may provide for an annual extension after the termination of the initial period. For new commitments concerning maintenance directly following the commitment performed in the initial period, Member States may determine a shorter period. [09, p. 46]

С интервенциите за насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска по Приоритет 3 се цели укрепване на връзките в хранителната верига и насърчаване на кооперирането, насочено към постепенното изграждане на конкурентни предимства на база качество и добавена стойност на продуктите и иновации. По този приоритет са приоритизирани потребностите за повишаване на вертикалната и хоризонтална интеграция в хранителната верига (3А-1&4) и се цели включването на около 620 стопанства в мерки за коопериране. Друг приоритет е насърчаването на иновациите и технологичното обновление в хранителната промишленост (3А-3), в съответствие на приоритетите на националната Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2014-2020. [02, p. 90]

По ПО 6А се цели улесняване на диверсификация на икономиката и разкриването на работни места в селските райони, чрез насърчаване на инвестициите в създаването и развитието на неземеделски бизнес (6А1&2). Програмата ще подпомага инвестиции в развитие на неземеделски дейности, с приоритет към тези, оползотворяващи вътрешните ресурси на селските райони или възможностите, които разкрива развитието на новите технологии. [02, p. 93]

По ПО 6В Програмата цели осигуряване на равен достъп на всички домакинства и бизнес от селските

6А) Улесняване на разнообразяването, създаването и развитието на малки предприятия, както и разкриването на работни места [02, р. 58]

4.2.2. 1А-2: Повишаване на капацитета за предоставяне на съветнически услуги

Приоритети/области с поставен акцент

1А) Стимулиране на иновациите, сътрудничеството и развитието на базата от знания в селските райони

2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизиранието на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство

2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията

3А) Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации

4А) Възстановяване, опазване и укрепване на биологичното разнообразие, включително в зони по „Натура 2000“ и в зони с природни или други специфични ограничения и земеделие с висока природна стойност, както и на състоянието на европейските ландшафти

4Б) Подобряване управлението на водите, включително управлението на торовете и пестицидите

4В) Предотвратяване на ерозията на почвите и подобряване на управлението им

5А) Повишаване на

райони до широколентова мрежа в изпълнение на целите, поставени от Програмата в областта на цифровите технологии за Европа и националните стратегии за нейното прилагане (6В-1). Програмата ще подпомогне изграждането на инфраструктура за широколентов достъп от следващо поколение само в зони, в които поради пазарни дефекти няма инвеститорски интерес, и по този начин ще допринесе за създаване на допълнителен капацитет и скорост на връзките, по-добро качество на услугите и подобряване на достъпа на потребителите до онлайн ресурси. [02, р. 93]

Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони

1А) Стимулиране на иновациите, сътрудничеството и развитието на базата от знания в селските райони

Избор на мерки за развитие на селските райони: М01 — Трансфер на знания и действия за осведомяване (член 14) М02 — Консултантски услуги, услуги по управление на стопанство и услуги по заместване в стопанство (член 15) М16 — Сътрудничество (член 35) [02, р. 95]

2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизиранието на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство

Комбинация и обосновка на мерките за развитие на селските райони

ПО 2А цели модернизирани и структурно приспособяване на земеделието и на нея е отделен бюджет от 253 млн. евро публични разходи (9% от общия).

В рамките на тази приоритетна област се предвижда подпомагане на инвестициите във физически капитал

ефективността при потреблението на вода в селското стопанство

5Б) Повишаване на ефективността при потреблението на енергия в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост

5В) Улесняване на доставките и използването на възобновяеми източници на енергия, на странични продукти, отпадъци и остатъци, и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката

5Г) Намаляване на емисиите на парникови газове и амоняк от селското стопанство

5Д) Стимулиране на съхраняването и поглъщането на въглерода в сектора на селското и горското стопанство

6А) Улесняване на разнообразяването, създаването и развитието на малки предприятия, както и разкриването на работни места [02, р. 59-60]

4.2.5. 1В-1: Повишаване квалификацията и управленските умения Приоритети/области с поставен акцент

1Б) Укрепване на връзките между селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и научноизследователската дейност и иновациите, включително с цел подобряване на екологичното управление и екологичните показатели

1В) поощряване на ученето през целия живот и професионалното обучение в секторите на селското и горското стопанство

2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентацията и на разнообразяването в селското стопанство

2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в

чрез М04.1 за целите на подобряване производителността на труда, качеството на продукцията, с приоритет към реструктуриране и растеж на секторите месо, мляко, плодове, зеленчуци, етерично-маслени култури и биологично производство. Чрез тази мярка се цели подпомагането на инвестициите в 3500 стопанства и на нея е отделен 80% от бюджета на ПО2А. Интервенциите по М04.1 се допълват от М01 и М02, насочени към повишаване квалификацията, знанията и уменията на земеделските стопани и заетите в земеделието и имат ключов принос за модернизацията на производствените практики и повишаване на производителността на труда. М16 е насочена към улесняване на трансфера на иновации и разработването на иновативни проекти.

2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията
В рамките на ПО 2Б всички мерки целят да насърчат навлизането на млади земеделски стопани и да подпомогнат развитието на техните стопанства. Бюджетът на ПО 2Б е 100,9 млн. евро публични разходи (3,5% от общия). Основната част от бюджета (76,5 млн. евро) е програмиран по М06.1, за да се улесни навлизането на млади хора в земеделието. По тази ПО ще се осигурява също инвестиционна подкрепа за развитие на стопанствата на млади земеделски стопани (М04). Освен това чрез М01 и М02 се осигурява достъп до обучение, информация и консултантски услуги, за повишаване на професионалните и управленски компетенции на младите стопани, които да повишават ефективността и устойчивостта на техните стопанства. [02, р. 96-97]
3А) Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им

селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията

4А) Възстановяване, опазване и укрепване на биологичното разнообразие, включително в зони по „Натура 2000“ и в зони с природни или други специфични ограничения и земеделие с висока природна стойност, както и на състоянието на европейските ландшафти

4Б) Подобряване управлението на водите, включително управлението на торовете и пестицидите

4В) Предотвратяване на ерозията на почвите и подобряване на управлението им 5А) Повишаване на ефективността при потреблението на вода в селското стопанство

5В) Улесняване на доставките и използването на възобновяеми източници на енергия, на странични продукти, отпадъци и остатъци, и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката

5Г) Намаляване на емисиите на парникови газове и амоняк от селското стопанство

5Д) Стимулиране на съхраняването и поглъщането на въглерода в сектора на селското и горското стопанство [02, р. 62-63]

Подобряване на достъпа до външни финансови средства Приоритети/области с поставен акцент

2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство

2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията

интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации

Мерките по ПО 3А целят да укрепят хоризонталната и вертикална интеграция на хранителната верига и да насърчат изграждането на конкурентни предимства на основа качество и добавена стойност на продуктите и иновации. Бюджетът на ПО 3А е 272,5 млн. евро или 9,3% от общия.

Чрез М16 ще се насърчава развитието на сформирани и функциониращи оперативни групи на ЕПИ, развитие на каналите за маркетинг на местни продукти и къси вериги за доставка. Чрез М09 ще се насърчи участието в групи и организации на земеделските производители за подобряване на маркетинга и позициите на пазара.

Интервенциите по М09 и М16 ще се допълват от М04 и М06, които ще подпомагат инвестициите във физически активи в селското стопанство и преработващата промишленост и други сектори за производство на продукти с висока добавена стойност, включително такива свързани с къси вериги на доставка, схеми за качество и базирани на иновации. Чрез М04 се цели подкрепа на 1555 проекта, като тя има бюджет от 191,9 млн. евро публични разходи.

3Б) Подпомагане на превенцията и управлението на риска на стопанствата 5.2.3.2.1. Избор на мерки за развитие на селските райони М01 — Трансфер на знания и действия за осведомяване (член 14) □ М02 — Консултантски услуги, услуги по управление на стопанство и услуги по заместване в стопанство (член 15

3А) Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации

3Б) Подпомагане на превенцията и управлението на риска на стопанствата [02, р. 66]

4.2.13. 3А-1 Подобряване на вертикалното и хоризонталното сътрудничество между земеделските производители, преработвателите и търговци
Приоритети/области с поставен акцент

2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизиранието на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство

2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията

3А) Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации [02, р. 69-70]

4.2.18. 4А-1: Съхранение на дела на полустествените тревни местообитания с висока природна стойност

4А) Възстановяване, опазване и укрепване на биологичното разнообразие, включително в зони по

5.2.3.2.2. Комбинация и обосновка на мерките за развитие на селските райони

За адресиране на потребностите по ПО 3Б са избрани мерки, насочени към подобряване на управлението на риска. Индикативният бюджет на тази ПО е 37,1 млн. евро публични разходи или 1,4% от общия. Чрез М17 ще се подпомагат се финансовите вноски във взаимоспомагателни фондове за компенсирани на земеделските стопани за икономически загуби, причинени от неблагоприятни климатични явления или от поява на болест по животните или по растенията, или от нашествие на вредители или екологичен инцидент. Мярката ще започне да се прилага след извършване на анализ на ползите и разходите и приложимостта, на основата на който ще се разработи механизмът за прилагане.

Индикативният бюджет на мярката е 36,7 млн. евро и е временно прикрепен към бюджета на М 04 по ПО2А.

М01 и М02, по които ще се подпомага обучение и консултиране за управление на риска в подбрани на основа оценка на потребностите сектори, райони и групи производители. [02, р. 98-100]

Иновации

По всички приоритети на Програмата иновациите се насърчават пряко чрез програмиране на мерки за сътрудничество, включително и партньорства в рамките на ЕПИ, които са насочени към иновации в продуктите, технологиите и практиките. Принос към иновациите ще имат и мерките, целящи осведомяване, демонстрация на добри практики, обучение и консултации, които са планирани по всички приоритети на Програмата.

За улесняване и координиране на процесите по идентифициране/разработване и въвеждане на иновациите е планирано и създаването на

„Натура 2000“ и в зони с природни или други специфични ограничения и земеделие с висока природна стойност, както и на състоянието на европейските ландшафти [02, р. 74]
Подпомагане на земеделието в райони с природни ограничения

6А) Улесняване на разнообразяването, създаването и развитието на малки предприятия, както 76 и разкриването на работни места 6Б) Стимулиране на местното развитие в селските райони [02, р. 75]

Предотвратяване и намаляване на замърсяването от селското стопанство

4Б) Подобряване управлението на водите, включително управлението на торовете и пестицидите [02, р. 78]

Увеличаване на дела на биологичното производство
Приоритети/области с поставен акцент

2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство

3А) Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации

4А) Възстановяване, опазване и укрепване на биологичното разнообразие, включително в зони по „Натура 2000“ и в зони с природни или други специфични ограничения и земеделие с висока природна стойност, както и на състоянието на европейските ландшафти

Въвеждането на иновации, особено такива свързани с развитието на биоикономиката ще допринесе и за създаването на допълнителна заетост - ПО 6А, в застрашените от обезлюдяване селски райони на България.

Прилагането на ЛИДЕР подхода, чрез WOMP по Приоритет 6, допълнително ще насърчава и поощрява въвеждането на подходящите иновации в практиката. Околна среда

Мерките по Приоритет 1 на ПРСР насърчават повишаването на знанията на земеделските стопани, за прилагането на добри земеделски практики, водещи до опазването на биоразнообразието, почвите и водите.

Планирани са мерки по всички приоритетни области на Приоритет 4, като към него са насочени 34% от публичните средства на Програмата, които допринасят за съхранение на биоразнообразието, устойчиво управление на водите и почвите.

В рамките на агро-екологичните цели основен приоритет ще бъдат мерките за опазване на биологичното разнообразие в земеделските земи с висока природна стойност и зоните от Натура 2000. Земеделските производители ще бъдат насърчавани за поддържане на ландшафта и извършване на земеделска дейност в необлагодетелстваните райони.

Помощта ще бъде насочена и към поддържане на традиционните екстензивни земеделски практики, предотвратяване на ерозионни процеси в почвата и опазване на почвеното плодородие. Приоритет ще бъде и оползотворяването на потенциала на страната за развитие на биологично земеделие. За да се подсигури усвояването на агро-екологичните мерки ще се наблегне на подобряване на информираността, обучението и консултациите на земеделските производители по отношение на изискванията за устойчиво управление на природните ресурси.

4Б) Подобряване управлението на водите, включително управлението на торовете и пестицидите

4В) Предотвратяване на ерозията на почвите и подобряване на управлението им

Съхранение и увеличаване на почвеното плодородие

Приоритети/области с поставен акцент □ 4В)

Предотвратяване на ерозията на почвите и подобряване на управлението им [02, р. 78-79]

4.2.27. 5А-1: Възстановяване и реконструкция на хидромелиоративната инфраструктура

2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство

2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията

4Б) Подобряване управлението на водите, включително управлението на торовете и пестицидите

5А) Повишаване на ефективността при потреблението на вода в селското стопанство [02, р. 79-80]

Повишаване на енергийната ефективност

2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство

5Б) Повишаване на ефективността при потреблението на енергия в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост

Планира се и финансиране на пилотни и демонстрационни проекти, свързани с прилагането на земеделски дейности, целящи опазването на околната среда.

Интервенциите по Приоритет 5, към които са насочени 15% от публичните средства на Програмата, също ще допринасят пряко или индиректно към опазването на околната среда доколкото насърчават ресурсната и енергийната ефективност, развитието на биоикономиката, преминаването към агроекологични практики и засилването на биоразнообразието.

По ПО 6Б са предвидени мерки за изграждане на ВИК инфраструктура, която ще има принос за поустойчиво управление на водите. СМР на МИГ ще насърчават инвестиции и подходи целящи съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. обучения и консултантска помощ за околна среда и климат.

Програмирани са мерки по всички приоритетни области на Приоритет 5, на които се пада 15% от бюджета. Мерките целят повишаване на енергийната ефективност и насърчават производството на енергия от ВИ за собствено потребление, подобряване на управлението на водите и отпадъците, намаляване емисиите на парникови газове и задържането на въглерода.

Насърчават се екстензивни земеделски практики в зависимост от природните, климатични и почвени условия. Стимулират се и иновации, свързани с приспособяването към климатичните промени.

СМР на МИГ финансирани по Приоритет 6 на ПРСР могат да насърчават гражданското участие в дейностите по намаляване на риска от бедствия, чрез предоставяне на лесно разбираема и достъпна информация относно риска от бедствия и защитата на населението и провеждане на информационни кампании, както и дейности за намаляване на риска от

5В) Улесняване на доставките и използването на възобновяеми източници на енергия, на странични продукти, отпадъци и остатъци, и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката

6А) Улесняване на разнообразяването, създаването и развитието на малки предприятия, както и разкриването на работни места

6Б) Стимулиране на местното развитие в селските райони [02, р. 80]

Изграждане на нови и реконструкция на съществуващи мощности за преработка на отпадъци остатъци и други суровини в био енер

5В) Улесняване на доставките и използването на възобновяеми източници на енергия, на странични продукти, отпадъци и остатъци, и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката [02, р. 81]

Развитие на предприемачеството в селските райони

6А) Улесняване на разнообразяването, създаването и развитието на малки предприятия, както и разкриването на работни места [02, р. 84]

Осигуряване на достъп до фиксирана широколентова мрежа в селските територии без покритие

Приоритети/области с поставен акцент

6А) Улесняване на разнообразяването, създаването и развитието на малки предприятия, както и разкриването на работни места

6Б) Стимулиране на местното развитие в селските райони

6В) Подобряване на достъпа до информационни и комуникационни технологии (ИКТ), използването и качеството им в селските райони [02, р. 87]

При разпределянето на бюджета са оценени кръстосаните ефекти и е отчетено, че планираните интервенции по цел 2 имат силен и пряк принос за цел 1, тъй като допринасят за опазване и подобряване на ресурсите в земеделието, повишават ресурсната и

бедствия чрез инвестиране в развитие на добре оборудвани доброволни формирования, в тяхното обучение и повишаване на квалификацията им. [02, р. 111-113]

Изисквания свързани с околната среда

За да отговарят на условия за допустимост, инвестиционните операции трябва да се предхождат от оценка на очакваното въздействие върху околната среда, когато инвестицията е вероятно да има отрицателни последици за околната среда.

В случай на дейности, които включват инвестиционна подкрепа, задължително ще се изисква положително решение за оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС), освен в случаите, когато такава не се изисква от Закона за опазване на околната среда.

Проектите, попадащи в територии от Натура 2000, преди одобрението им ще бъдат проверявани за съответствие с разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие и съответните подзаконови нормативни актове за неговото прилагане.

По инвестиционните проекти оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС) или решение по оценка на въздействие върху околната среда съгласно Закона за опазване на околната среда ще се извършва от съответните структури на Министерство на околната среда и водите (МОСВ).

За проекти с инвестиции съответните структури на МОСВ ще извършват и оценка за съвместимостта на проекта с предмета и целите на опазване на защитените зони съгласно Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони. [02, р. 166-167]

Допустимите инвестиционни разходи са насочени към изграждане, придобиване или подобряване на

енергийна ефективност, насърчават развитието на биологичното производство.

Първата цел на Програмата е насочена към осигуряване на устойчив и балансиран растеж на производството и преработката на селскостопански и горски продукти. В рамките на тази цел Програмата ще адресира приоритетни потребности чрез мерки целящи:

- Развитие на устойчива структура на земеделското производство и жизнеспособни земеделски структури;
- Насърчаване на качеството, добавената стойност и иновациите в производството, преработката и маркетинга на селскостопански продукти; [02, р. 89-90]

С интервенциите за насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска по Приоритет 3 се цели укрепване на връзките в хранителната верига и насърчаване на кооперирането, насочено към постепенното изграждане на конкурентни предимства на база качество и добавена стойност на продуктите и иновации. По този приоритет са приоритизирани потребностите за повишаване на вертикалната и хоризонтална интеграция в хранителната верига (3А-1&4) и се цели включването на около 620 стопанства в мерки за коопериране. Друг приоритет е насърчаването на иновациите и технологичното обновление в хранителната промишленост (3А-3), в съответствие на приоритетите на националната Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2014-2020. [02, р. 90]

В рамките на цел 1 на Програмата се дава хоризонтален приоритет на повишаване на конкурентоспособността в секторите месо, мляко, плодове, зеленчуци, етерично-маслени култури и биологично производство (2А-1), като на тях ще се

недвижима собственост, закупуване на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, финансиране на лизинг за закупуване на нови машини и оборудване до пазарната стойност на актива, при условие, че ползвателят на финансова помощ е собственик на актива, към датата на подаване на финалното искане за плащане във връзка с актива. Допустими за подпомагане са и общи разходи свързани със съответния проект

Разходите за закупуване на сгради са допустими за подпомагане по мярка 4 и 6, в случай, че мястото на инвестицията е в селски район и сградата ще се използва за производствени цели. Допустимите разходи за закупуването на сгради и земя не могат да надхвърлят 10% от всички допустими инвестиционни разходи по проекта. [02, р. 168]

Авансови плащания се допускат

Методиките за изчисляване на плащанията е посочена в Приложение към Програмата.

Подкрепата се предоставя за обучение в областта на земеделието и горите за лица, ангажирани в сектора на селското стопанство и горското стопанство. Подпомагането обхваща дейности за професионално обучение и придобиване на умения, които ще включват курсове за обучение, семинари, демонстрационни дейности и посещения на земеделски стопанства за краткосрочен обмен на опит. [02, р. 169]

Биологично земеделие

Над 90% от биологичните фермисе намират в планински райони. В голямата си част това са малки, семейни ферми.

Подмярка 11.1 Плащания за преминаване към практики и методи за биологично земеделие

Подмярка: 11.1 — плащания за преминаване към практики и методи за биологично земеделие [02, р. 477]

дава предимство при избора на проекти по мерките. [02, р. 90]

Втората цел на програмата е насочена към опазване на екосистемите, осигуряване на устойчиво управление и използване на природните ресурси, предотвратяване и адаптиране към климатичните промени. [02, р. 91]

Дейностите по цел 2 ще допринесат съществено за останалите цели на Програмата чрез създаването на екосистемни услуги и ползи, които подобряват ресурсите за земеделие и общественото благосъстояние. [02, р. 92]

Предпоставка за ефективното постигане на цел 3 е успешното прилагане на мерките по останалите оперативни програми, определени в Споразумението за партньорство - подобряване на бизнес средата, знанията и уменията на предприемачите и работната сила, включително за целите на новите сектори на местната зелена икономика и ИКТ и подобряването на социалната и техническа инфраструктура.

Развитието на неземеделски дейности подпомага реструктурирането и жизнеспособността на земеделските стопанства (цел 1), като осигурява възможности за допълнителни доходи извън земеделието. Те също ще имат принос за цел 2 и хоризонталните приоритети за опазване на околната среда и климата, като подпомагат публични и частни инвестиции за повишаване на енергийната ефективност и развитието на секторите на зелената икономика. [02, р. 94]

P3: Насърчаване на добро организиране на хранителната верига, в т.ч. преработката и търговията със селскостопански продукти, и управлението на риска в селското стопанство [02, р. 98]

P4: Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство [02, р. 100]

По тази подмярка ще се подпомагат на територията на цялата страна, земеделски стопани, чиито стопанства са в период на преход - преминаване на стопанството от конвенционално към биологично производство (растениевъдство, пчеларство и биологично животновъдство). Ангажиментите са за период от пет години, като съществува вариант за удължаване на срока с две допълнителни години. Преходният период е задължителен етап за препримиане към биологично производство. През това време земеделският стопанин прилага всички изисквания за биологично производство, но не може да получи сертификат за биологична продукция. Началото на преходния период се регистрира и контролира от Контролиращите лица. [02, р. 478]

		<p>P5: Насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горското стопанство [02, р. 104]</p>	
	<p>3. Variety and tailor-made responses</p>	<p>развитие на стабилен вътрешен пазар и разширяване на външните пазари за българските земеделски стоки [01, р. 01] сздаване на условия за повишаване доходите на земеделските производители от продажба на земеделска продукция [01, р. 01] [06, р. 02] [06, р. 05] [06, р. 06] – this document is in scanned form and the coded text appears as image in NVivo that cannot be transferred here. Цел 1: Преодоляване на структурния дисбаланс и насърчаване на равномерното развитие на отделните направления в животновъдния и растениевъдния сектор [08, р. 06] Цел 9: Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата [08, р. 08] Цел 20: Опазване на биологичното разнообразие и генофонда в растениевъдството и животновъдството [08, р. 11] Цел 25: Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство [08, р. 12] Приоритет 14.7 Преференциално подпомагане на младите фермери, на дребните производители и производителите, които увеличават добавената стойност на селскостопанската продукция и създават работни места [08, р. 13]</p>	<p>Държавата подпомага земеделските стопани чрез икономически, структурни и организационни мерки, научно и информационно обслужване, консултации, както и чрез повишаване на тяхната квалификация. [01, р. 04] Държавата подпомага обединяването и дейността на земеделските производители в организации по продукти, функционален и регионален признак. [01, р. 05] Общинските съвети предоставят при условия и по ред, определени от тях, не по-малко от 50 на сто от търговската площ на общинските пазари, предназначени за продажба на земеделски продукти, за ползване от регистрирани земеделски стопани, организации на производители, асоциации на организации на производители и групи производители при продажба на произведена от тях земеделска продукция. [01, р. 08] развитие на земеделието в райони с влошени социално-икономически характеристики [01, р. 10] проектиране, строителство, реконструкция и основен ремонт на хидромелиоративната инфраструктура, която е предадена в собственост на земеделски производители, организирани в сдружения за напояване или е собственост на физически лица, еднолични търговци или други юридически лица [01, р. 10]</p>

	<p>Цел 27: Увеличаване на добавената стойност на селскостопанската продукция и създаване на работни места [08, р. 13]</p> <p>4.2.3. 1Б-1: Подобряване на организацията за трансфер на знания и иновации</p> <p>1Б) Укрепване на връзките между селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и научноизследователската дейност и иновациите, включително с цел подобряване на екологичното управление и екологичните показатели</p> <p>1В) поощряване на ученето през целия живот и професионалното обучение в секторите на селското и горското стопанство</p> <p>2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство</p> <p>2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията</p> <p>3А) Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации</p> <p>4А) Възстановяване, опазване и укрепване на биологичното разнообразие, включително в зони по „Натура 2000“ и в зони с природни или други специфични ограничения и земеделие с висока</p>	<p>инвестиции в селски и планински райони за развитие на тяхната инфраструктура и обслужващи земеделското производство дейности [01, р. 10]</p> <p>развитие на земеделието в необлагодетелствани райони и в места по Натура 2000 [01, р. 10]</p> <p>създаване и развитие на къси вериги на доставки и местни пазари [01, р. 10]</p> <p>целев кредити [01, р. 10]</p> <p>Земеделските стопани, които отговарят на условията на чл. 50 от Регламент (ЕС) № 1307/2013, могат да получат подпомагане и по схемата за млади земеделски стопани. Подпомагането е под формата на годишно плащане за първите 30 хектара, допустими за подпомагане по СЕПП, и е в размер 50 на сто от размера на плащането на хектар по тази схема. [01, р. 27]</p> <p>Цел 9: Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата</p> <p>Финансиране на земеделските стопанства чрез Мярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“, ПРСР 2014-2020 г. [08, р. 08]</p> <p>Създаване на правила за финансови стимули за фермерите за активно участие в дейностите по опазване и подобряване на генетичните ресурси [08, р. 11]</p> <p>Цел 25: Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство</p> <p>Мерки: – Прилагане на Мярка 10 „Агроекология и климат“ – Прилагане на Мярка 11 „Биологично земеделие“ – Прилагане на Мярка 12 „Плащания по Натура 2000 и рамкова директива за водите“ – Прилагане на Мярка 13 „Плащания за райони с природни или други специфични ограничения“ [08, р. 12]</p>
--	---	---

природна стойност, както и на състоянието на европейските ландшафти

6А) Улесняване на разнообразяването, създаването и развитието на малки предприятия, както и разкриването на работни места [02, р. 60-61]

По ПО 4А се адресират проблемите за съхранение на ценните местообитания и видове в земеделските и горските територии, включително местата по Натура 2000, като се насърчават земеделските и горските стопани да опазват биоразнообразието и да осигуряват публични екологични блага, които надхвърлят минимално изискуемите (4А-1&2) и да продължават земеделски дейности в райони с природни ограничения (4А-5). Адресирана е потребността за опазване на генетичното разнообразие в селското стопанство (4А-4). Опазването на биоразнообразието ще бъде подпомогнато и в горските територии чрез мерки за предотвратяване на горските пожари (4А-6). [02, р. 91]

Предпоставка за ефективното постигане на цел 3 е успешното прилагане на мерките по останалите оперативни програми, определени в Споразумението за партньорство - подобряване на бизнес средата, знанията и уменията на предприемачите и работната сила, включително за целите на новите сектори на местната зелена икономика и ИКТ и подобряването на социалната и техническа инфраструктура. Интервенциите по цел 3 допринасят за постигането и на останалите цели на Програмата. Развитието на неземеделски дейности подпомага реструктурирането и жизнеспособността на земеделските стопанства (цел 1), като осигурява възможности за допълнителни доходи извън земеделието. Те също ще имат принос за цел 2 и хоризонталните приоритети за опазване на околната среда и климата, като подпомагат публични и частни

Цел 27: Увеличаване на добавената стойност на селскостопанската продукция и създаване на работни места

Мерки: – Подкрепа на млади фермери по първи и втори стълб на ОСП – Подпомагане на малки пазарноориентирани стопанства по първи и втори стълб на ОСП

– Нотифицирана схема за млади земеделски стопани на възраст до 40 години – Подкрепа за най-малките земеделски производители с улеснено кандидатстване и освобождаване от контрол по Кръстосаното съответствие чрез нотифицирана схема за дребни селскостопански производители

– Завишена подкрепа на площ за първите до 30 ха на всяко земеделско стопанство чрез нотифицирана схема за преразпределително плащане

– Подпомагане на малки стопанства, които имат потенциал да увеличат производството си и да навлязат на пазара, чрез Тематична подпрограма за малките земеделски стопанства

– Прилагане на Мярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски производители“, ПРСР 2014-2020 г. [08, р. 13]

С подкрепата на ПРСР, 35 МИГ прилагат стратегии за местно развитие в 25% от територията на селските райони. В резултат на интервенциите по ПРСР на местно и национално ниво е постигнат съществен напредък в изграждане на капацитет за подпомагане на воденото от общностите местно развитие като експерти, ресурси (наръчници, примери на добри практика, и др.) и мрежи за сътрудничество. [02, р. 31-32]

По ПО 4А се адресират проблемите за съхранение на ценните местообитания и видове в земеделските и горските територии, включително местата по Натура 2000, като се насърчават земеделските и горските стопани да опазват биоразнообразието и да

		<p>инвестиции за повишаване на енергийната ефективност и развитието на секторите на зелената икономика. [02, р. 94]</p>	<p>осигуряват публични екологични блага, които надхвърлят минимално изискуемите (4А-1&2) и да продължават земеделски дейности в райони с природни ограничения (4А-5). Адресирана е потребността за опазване на генетичното разнообразие в селското стопанство (4А-4). Опазването на биоразнообразието ще бъде подпомогнато и в горските територии чрез мерки за предотвратяване на горските пожари (4А-6). [02, р. 91]</p> <p>По всички приоритети по цел 2 са планирани мерки за осведомяване, обучение, консултации, а също насърчаване на сътрудничеството за разработване на добри практики и иновации, които са от съществено значение за постигане на целите на Програмата. [02, р. 92]</p> <p>Втората група мерки цели развитие и оползотворяване на социално-икономическия потенциал на селските райони чрез стимулиране на воденото от общностите местно развитие по подхода ЛИДЕР. Чрез дейността на Националната селска мрежа Програмата ще цели активиране на местните общности, преодоляване на социалното изключване на уязвими групи и развитието на капацитет за устойчиво развитие (6Б-4) на цялата територия на селските райони. При наличие на минимален капацитет, ще се подпомогнат пряко местни инициативи за изграждане на капацитет и подготовка на местни стратегии за развитие. Програмата ще финансира изпълнението на местни стратегии за развитие, които имат достатъчна зрялост и ясна добавена стойност за развитието на териториите, като цели подкрепата на 60 МИГ, обхващащи 48% от населението на селските райони по националната дефиниция. За да могат МИГ в стратегиите си да адресират адекватно най-важните проблеми на територията, се планира прилагане и на</p>
--	--	---	--

многофондово финансиране за интегриране и допълване на интервенциите на регионалната и социалната политика и на политиките за развитие на селските райони и за морско дело и рибарство. [02, р. 93]

5.2.2.1. 2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизиранието на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентацията и на разнообразяването в селското стопанство

5.2.2.1.1. Избор на мерки за развитие на селските райони

M01 — Трансфер на знания и действия за осведомяване (член 14) M02 — Консултантски услуги, услуги по управление на стопанство и услуги по заместване в стопанство (член 15)

M04 — Инвестиции в материални активи (член 17)

M06 — Развитие на стопанства и предприятия (член 19) M16 — Сътрудничество (член 35) [02, р. 96]

5.2.4.1.3. Комбинация и обосновка на мерките за развитие на селските райони

За Приоритет 4 е отделен бюджет от 983,1 млн. евро публични разходи или 33,7% от общия бюджет на Програмата. В рамките на приоритета са избрани: 1) мерки – M01, M02 и M16, които имат 100

бюджет 16,9 млн. евро; 2) мерки– M10, M11, M12, M13, с бюджет 780 млн. евро; 3) мерки, свързани с инвестиции в земеделски стопанства за прилагане на екологосъобразни практики или предотвратяване на замърсяването и за непроизводствени инвестиции в стопанствата, с бюджет 158,2 млн. евро; 4) мерки за екосистемни услуги в горите, с бюджет 25,81 млн. евро.

За адресиране на потребностите на приоритетна област 4А са избрани 10 мерки. Увеличаването на познанията на земеделските и горските стопани относно ценните местообитания и видове ще се постигне в рамките на М01 и М02, а чрез разработване на иновационни проекти (М16) се цели въвеждането на природосъобразни практики. За опазването на биологичното разнообразие са необходими и специфични инвестиции, свързани с традиционните екстензивни земеделски практики (М04).

Мерките за плащане на ха (М10, М12 и М13) са насочени към съхранението на традиционните екстензивни земеделски практики и екстензивното пасищно отглеждане на животните. Мерките са насочени към предотвратяване на изоставянето на затревените площи в планинските райони, разораването на затревени площи, и превръщането им в обработваеми земи в равнинните райони. Допълнителен екологичен ефект ще се постигне чрез насърчаването на свободното отглеждане на открито на преживни животни по М14, където е предвидено плащане на ЖЕ. По този начин допълнително ще се стимулира извеждането на животните извън оборите към пасищата, вкл. към пасища в планински райони и към земи с висока природна стойност.

Опазването на биоразнообразието в горите ще се осигури чрез прилагане на специфични мерки и екстензивен подход при тяхното използване и въвеждането на плащания за екосистемни услуги и превенция на горските пожари (М08 и М15). Комбинирането на тези мерки ще допринесе за постигането на стратегическите цели на страната, заложи в Националната приоритетна рамка за действие и свързани с предотвратяване на понататъшната загуба на биоразнообразие и възстановяване на екосистемите.

			Комбинирането на мерките по този приоритет ще допринесе за и постигане на целите на Европейската стратегия за опазване на биологичното разнообразие –Европа 2020. [02, p. 100-101]
4. Social learning	<p>Цел 19: По-висока професионална квалификация и информираност на земеделските производители [08, p. 10]</p> <p>fostering knowledge transfer and innovation in agriculture, forestry, and rural areas [09, p. 06]</p> <p>promoting food chain organisation, including processing and marketing of agricultural products, animal welfare and risk management in agriculture [09, p. 06]</p> <p>Aid should be granted in order to promote forms of cooperation involving at least two entities irrespective of whether they are active in the agricultural sector, but subject to the cooperation benefitting only the agricultural sector, and in particular:</p> <p>(a) co-operation approaches among different undertakings in the agricultural sector, food chain (only if the result of the processing is an agricultural product) and other actors active in the agricultural sector that contribute to achieving the objectives and priorities of rural development policy, including producer groups, cooperatives and inter-branch organisation;</p> <p>(b) the creation of clusters and networks;</p> <p>(c) the establishment and operation of operational groups of the EIP for agricultural productivity and sustainability as referred to in Article 56 of Regulation (EU) No 1305/2013. [09, p. 51]</p> <p>За насърчаване на иновациите е необходимо е да се осигури взаимодействие между организациите работещи в създаването или трансфера на иновации, и крайните потребители на информацията – земеделски и горски стопани, преработватели, МИГ, браншови организации, местни власти и др.</p> <p>Необходимо е да се подсигури механизъм за</p>	<p>Цел 19: По-висока професионална квалификация и информираност на земеделските производители -</p> <p>Мерки: – Стимулиране на трансфера на знания и информация</p> <p>– Прилагане на нов подход в развитието на съветническата дейност в земеделието – изграждане на съветническа мрежа, включваща и участници от неправителствения сектор [08, p. 10-11]</p> <p>В преобладаваща част от селските територии са запазени връзките в местните общности, но готовността и капацитетът им за участие в дългосрочни многосекторни партньорства са недостатъчни и неравномерно развити. В последните години се наблюдава активизиране на дейността на читалищата и неправителствени организации, насочени към опазване на наследството и устойчиво развитие. Чрез изпълнение на проекти по различни програми е постигната определена промяна в нагласите на местните общности и е натрупан опит в планиране и реализиране на местни инициативи за развитие. [02, p. 31]</p> <p>С подкрепата на ПРСР, 35 МИГ прилагат стратегии за местно развитие в 25% от територията на селските райони. В резултат на интервенциите по ПРСР на местно и национално ниво е постигнат съществен напредък в изграждане на капацитет за подпомагане на воденото от общностите местно развитие като експерти, ресурси (наръчници, примери на добри практика, и др.) и мрежи за сътрудничество. [02, p. 31-32]</p> <p>М09 — Създаване на групи и организации на производителите [02, p. 421]</p>	

		<p>поръчване на конкретни решения на местни проблеми, включително такива свързани с постигане целите на ОСР и ОСП на ниво стопанство. За целите на международния обмен на информация, знания и конкретни технически решения е необходимо създаване на организация за участие в ЕПИ, включително чрез създаването и регламентиране дейността на оперативни групи, включващи земеделски и горски стопани, преработватели, МИГ, браншови организации, организации осъществяващи научно-развойна дейност в България. [02, р. 61-62]</p> <p>Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони</p> <p>5.2.1.1. 1А) Стимулиране на иновациите, сътрудничеството и развитието на базата от знания в селските райони [02, р. 95]</p> <p>Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации [02, р. 98]</p>	<p>Признатите организации на производители осигуряват по-добри възможности за планиране и намаляване разходите за производство, прилагане на земеделски практики, опазващи околната среда. При такова сътрудничество се увеличават и възможностите за проучване и въвеждане на устойчиви производствени практики и иновации. Организирането на стопаните в такива сдружения ще улесни тяхното сътрудничеств като повиши възможностите им за планиране и намаляване разходите за производство [02, р. 421]</p> <p>Подкрепата се предоставя на новосъздадени клъстери, в които са групирани независими предприятия, включително новосъздадени предприятия, малки, средни и големи предприятия, както и консултативни органи и/или научноизследователски организации, които целят да стимулират икономическата/иновативната дейност чрез утвърждаване на усилено взаимодействие, споделянето на съоръжения и обмена на знания и експертен опит, както и чрез ефективно допринасяне за трансфера на знания, свързването в мрежа и разпространяването на информация сред предприятията в клъстера. [02, р. 568]</p>
Transformability	1. Long term	<p>развитие на производството на земеделска продукция в райони с влошени социално-икономически характеристики [01, р. 02]</p> <p>създаване на условия и стимулиране дейността на млади специалисти в земеделието [01, р. 02]</p> <p>насърчаване ползването на земеделската земя и развитие на производството на земеделска продукция в необлагодетелствани райони и в места по Натура 2000, както и намаляване нивото на обезлюдяване в тези райони [01, р. 02]</p>	<p>1. инвестиции в земеделието [01, р. 10]</p> <p>Земеделските стопани, които отговарят на условията на чл. 50 от Регламент (ЕС) № 1307/2013, могат да получат подпомагане и по схемата за млади земеделски стопани. Подпомагането е под формата на годишно плащане за първите 30 хектара, допустими за подпомагане по СЕПП, и е в размер 50 на сто от размера на плащането на хектар по тази схема. [01, р. 27]</p> <p>Министърът на земеделието, храните и горите определя с наредбата по чл. 38а, ал. 4 изисквания към</p>

Схема за млади земеделски стопани - Стимулиране навлизането на млади земеделски стопани в селскостопанския сектор е предвидено да се осъществява чрез отделна схема. Определеният бюджет е в рамките на 2% от общия финансов пакет за директни плащания през 2015 г. Предвижда се подпомагане за първите 30 ха от стопанството с надбавка от 25% от плащането по СЕПП.

Изискванията към младите земеделски стопани са идентични с тези по Програмата за развитие на селските райони. [04, р. 01]

Схема за млади земеделски стопани

- Които са започнали дейност през последните 5 г. и са до 40 г. (и се навършват не по-късно от годината на подаване на първото заявление)
- Изисквания за образование както по ПРСР
- Добавка от 25% от плащането по СЕПП за първите 30 ха
- Предоставя се през първите 5 г. от започване на земеделска дейност [05, р. 06]

Очертаване на ясна перспектива за развитието на гражданите и бизнеса до 2030 г. [08, р. 04]

Приоритет 14.1. Подкрепа за развитието на балансирано, модерно, устойчиво и адаптирано към климатичните промени земеделие. пазарно ориентирани, конкурентоспособни земеделски стопанства наред с гарантираната хранителна сигурност на населението [08, р. 06]

Цел 10: Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията [08, р. 08]

Цел 18: Модернизиране и технологично обновяване на стопанства и предприятия [08, р. 10]

младите земеделски стопани за професионални умения и познания в областта на земеделието и документите, с които се доказват. [01, р. 27-28]
Схемата за млади фермери ще бъде финансирана с 0,47 % от общия финансов пакет за директни плащания през 2015 г. Този процент през следващите години от 2016 до 2020 г. включително, е определен на 0,58 %. [03, р. 01]

Цел 10: Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията Мерки: – Финансиране на земеделските стопанства чрез Мярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“, ПРСР 2014-2020 г.

– Финансиране на земеделските стопанства чрез Мярка 6 „Стартова помощ за млади земеделски производители“ ПРСР 2014-2020 г. [08, р. 08]
Цел 18: Модернизиране и технологично обновяване на стопанства и предприятия Мерки: – Насърчаване на инвестиции в материални и нематериални активи – Подкрепа за внедряване на иновативни решения и практики в земеделското производство [08, р. 10]

Commitments under this measure must be undertaken for a period of five to seven years. However, where necessary in order to achieve or maintain the environmental benefits sought, Member States may determine a longer period for particular types of commitments, including by means of providing for their annual extension after the termination of the initial period. For new commitments directly following the commitment performed in the initial period, Member States may determine a shorter period. [09, р. 40]

		<p>4.2.11. 2Б-1 Увеличаване на броя и развитие на стопанствата на млади земеделски стопани с подходяща квалификация</p> <p>Приоритети/области с поставен акцент</p> <p>☐ 2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство</p> <p>☐ 2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията</p> <p>☐ 3А) Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации</p> <p>Междусекторни цели ☐ Иновации [02, р. 68]</p>	
	<p>2. Dismantling incentives that support the status quo</p>	<p>опазване и подобряване на почвеното плодородие и генетичния фонд [01, р. 02]</p> <p>създаване на условия и стимулиране дейността на млади специалисти в земеделието [01, р. 02]</p> <p>насърчаване ползването на земеделската земя и развитие на производството на земеделска продукция в необлагодетелствани райони и в места по Натура 2000, както и намаляване нивото на обезлюдяване в тези райони [01, р. 02]</p> <p>the Commission generally analyses whether the design of the aid measure ensures that the positive impact of the aid towards an objective of common interest exceeds its</p>	<p>създаване и развитие на земеделски стопанства и организациите [01, р.10]</p> <p>опазване и подобряване на почвеното плодородие, развитие на биологичното земеделие и отглеждането на животни и други дейности по запазване на генетичния фонд, на застрашени от изчезване породи, както и на породи с намаляваща популация [01, р.10]</p> <p>дейности за обучението и информационното им обслужване [01, р.10]</p> <p>Селскостопански практики, благоприятни за климата и околната среда (зелени директни плащания)</p> <p>Една от целите на новата ОСП е подобряването на екологичните параметри на земеделските земи чрез</p>

potential negative effects on trade and competition [09, p. 18]

4.2.8. 2А-3: Подобряване на достъпа до външни финансови средства

2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство 2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията 3А) Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации 3Б) Подпомагане на превенцията и управлението на риска на стопанствата [02, p. 66]

6.1 — помощ при стартиране за млади земеделски стопани

Увеличаването на броя и дела на младите земеделски стопани е необходимо както за осигуряване на устойчиво развитие, така и за улесняване на структурните промени в земеделието.

Младият земеделски стопанин се счита за такъв, когато установява за пръв път земеделско стопанство в качеството си на ръководител на това стопанство. [02, p. 294]

въвеждането на задължителен компонент „екологизиране“ на директните плащания, които ще подкрепят селскостопанските практики, благоприятни за климата и околната среда. Приносът на земеделието в поддържането на екологичния баланс на територията на България ще се извършва чрез прилагането на т. нар. „зелени директни плащания“. Бюджетът, определен за зелени плащания, е в размер на 30% от тавана за директни плащания. Зелените плащания ще бъдат прилагани от кампания 2015. Земеделските стопани, които имат право да получат плащане по СЕПП, трябва да спазват в рамките на всички свои хектари, отговарящи на условията за подпомагане, селскостопански практики, благоприятни за климата и околната среда. За целите на екологизирането тези МЗХ, Дирекция „Директни плащания и пазарна подкрепа“ практики могат да бъдат диверсификация на културите, запазване на постоянно затревените площи и поддържане на екологично насочените площи. [04, p. 02]

unilateral State aid measures which are simply intended to improve the financial situation of undertakings but which in no way contribute to the development of the sector, and in particular aid which is granted solely on the basis of price, quantity, unit of production or unit of the means of production are considered to constitute operating aid which is incompatible with the internal market. [09, p. 22]

Closing of capacity for other reasons [09, p. 63]

The closure must be done for the restructuring of the sector, for diversification or for early retirement. [09, p. 63]

he Member States applying in 2014 the SAPS (provided for in Regulation (EC) No 73/2009) were allowed to continue applying the SAPS for the purpose of granting

the basic payment for a transitional period until 2020. [10, p. 01]

Table 2: Application of the transitional national aid in SAPS

Member States: overview of the decisions taken and notified by Member States until 31 March 2017 [10, p. 08]

8.2.4.3.4.2. Вид подкрепа Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към:

- Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги);
- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
- Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.);
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление; Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.

В рамките на подмярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз. [02, p. 320]

8.2.4.3.4.8. (Приложими) суми и проценти на предоставяната подкрепа

Финансовата помощ не може да надвишава 75% от общите допустими разходи и при спазване на правилата за „минимална помощ“ при спазване на

		<p>условията на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis.</p> <p>Минимална стойност на допустимите разходи – 10 000 евро. Максимална стойност на допустимите разходите по проекта – 600 000 евро.</p> <p>В случай на интегриран проект, разходите за неземеделската дейност не следва да надвишават посочените максимални стойности. [02, р. 324]</p>
3. In-depth learning	<p>Цел 19: По-висока професионална квалификация и информираност на земеделските производители</p> <p>Мерки: – Стимулиране на трансфера на знания и информация</p> <p>– Прилагане на нов подход в развитието на съветническата дейност в земеделието – изграждане на съветническа мрежа, включваща и участници от неправителствения сектор [08, р. 10-11]</p> <p>fostering knowledge transfer and innovation in agriculture, forestry, and rural areas [09, p. 06]</p>	<p>Цел 19: По-висока професионална квалификация и информираност на земеделските производители</p> <p>Мерки: – Стимулиране на трансфера на знания и информация</p> <p>– Прилагане на нов подход в развитието на съветническата дейност в земеделието – изграждане на съветническа мрежа, включваща и участници от неправителствения сектор [08, р. 10-11]</p>
4. Enhancing and accelerating niche innovations	<p>Насърчаване на местното развитие чрез прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие/Лидер“ [08, р. 14]</p> <p>the following Union priorities for rural development: (1) fostering knowledge transfer and innovation in agriculture, forestry, and rural areas; (2) enhancing farm viability and competitiveness of all types of agriculture in all regions and promoting innovative farm technologies and sustainable management of forests; [09, p. 06]</p> <p>The aid will be granted for cooperation relating, in particular, to the following activities: (a) pilot projects; (b) the development of new products, practices, processes and technologies in the agricultural sector and food sector</p>	<p>Държавата подпомага земеделските стопани чрез икономически, структурни и организационни мерки, научно и информационно обслужване, консултации, както и чрез повишаване на тяхната квалификация. [01, р. 04]</p> <p>M16 — Сътрудничество [02, р. 559]</p> <p>Подкрепата по мярката се предоставя за насърчаване на различни видове хоризонтално и вертикално сътрудничество в селскостопанския сектор, хранителната верига и горското стопанство. Чрез мярката ще се постигат целите на Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) за селскостопанска производителност и устойчивост, посочени в член 55 на Регламент (ЕС) № 1305/2013. Включените за</p>

only as far as agricultural products are concerned; [09, p. 51]

Създаден капацитет (знания, опит, ресурси, мрежи) за подпомагане на инициативи за местно развитие по подхода ЛИДЕР - на национално ниво и в част от територията от селските райони; [02, p. 40]

Описание

За насърчаване на иновациите е необходимо производителите и другите заинтересовани лица да са информирани за иновациите в продуктите, процесите и технологиите и техните предимства.

Основните групи заинтересовани лица трябва да познават структурата за НИРД в България, и да са наясно със сферите на иновационна дейност на конкретните научно-развойни звена, с механизмите и процедурите за възлагане на конкретни поръчки за организационни и технически решения на конкретни проблеми и предизвикателства.

Специално в областта на земеделието е необходимо да се повиши информираността на стопаните относно всички приоритетни области на Приоритет 4 и Приоритет 5, включително, относно ценностите на биоразнообразието и стъпките, които могат да предприемат за неговото опазване и устойчиво използване (ПО 4А), за устойчивото управление на земите в речните басейни (ПО 4Б), за икономическите и екологични възможности и ползи от техники за ефективно използване на ресурсите (ПО 5Б), както и относно конкретните иновации допринасящи за намаляване приноса и адаптиране на стопанствата към промените в климата (ПО 5Г).

За оживяването на икономиката на селските райони е необходимо стимулиране на предприемачеството, а това изисква добрата информираност относно възможностите на зелената икономика и ИКТ-базираните бизнес решения (Тази потребност се адресира от ОПРЧР). [02, p. 59]

подкрепа дейности са от решаващо значение за повишаване на селскостопанската производителност, биоразнообразието, по-добро управление на земите и функционалността на почвите, интегрираната верига на доставки, качеството и безопасността на храните. Чрез мярката се подкрепят и дейности, свързани разработването на нови продукти, практики и технологии с подпомагане на редовното и устойчиво снабдяване с храна, фуражи и биоматериали. Мярката допринася в най-голяма степен за засилване и укрепване на връзките между земеделското производство и изследователската дейност. В изпълнение на стратегията мярката допринася за постигане на цел 1 и цел 2. [02, p. 559]

8.2.14.3.1. Подмярка 16.1. Подкрепа за сформирани и функциониране на оперативни групи в рамките на ЕПИ. [02, p. 560]

Оперативните групи са обединения по Закона за задълженията и договорите, които се създават от земеделски стопани, изследователи, консултанти и предприятия, в сектора на селското стопанство и храните. Оперативните групи се сформират за изпълнение на конкретен иновативен проект за конкретен период на действие. [02, p. 561]

8.2.14.3.2. Подмярка 16.2. Подкрепа за пилотни проекти и за развитие на нови продукти, практики, процеси и технологии [02, p. 568]

Подкрепата се предоставя на новосъздадени клъстери, в които са групирани независими предприятия, включително новосъздадени предприятия, малки, средни и големи предприятия, както и консултативни органи и/или научноизследователски организации, които целят да стимулират икономическата/иновативната дейност чрез утвърждаване на усилено взаимодействие, споделянето на съоръжения и обмена на знания и експертен опит, както и чрез ефективно допринасяне

	<p>4.2.3. 1Б-1: Подобряване на организацията за трансфер на знания и иновации Приоритети/области с поставен акцент</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ 1Б) Укрепване на връзките между селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и научноизследователската дейност и иновациите, включително с цел подобряване на екологичното управление и екологичните показатели ☐ 1В) поощряване на ученето през целия живот и професионалното обучение в секторите на селското и горското стопанство ☐ 2А) Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства и улесняване на реструктурирането и модернизирането на стопанствата, особено с оглед на увеличаването на пазарното участие и ориентация и на разнообразяването в селското стопанство ☐ 2Б) Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията ☐ 3А) Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига посредством схеми за качество, които да добавят стойност към селскостопанските продукти, популяризиране на местните пазари и къси вериги на доставки, групи на производителите и организации и междубраншови организации ☐ 4А) Възстановяване, опазване и укрепване на биологичното разнообразие, включително в зони по „Натура 2000“ и в зони с природни или други специфични ограничения и земеделие с висока природна стойност, както и на състоянието на европейските ландшафти 	<p>за трансфера на знания, свързването в мрежа и разпространяването на информация сред предприятията в кълстера. [02, р. 568]</p> <p>ПРСР чрез подмярка 1.1 ще подкрепя закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за демонстрационни дейности, осъществени в демонстрационен обект, в които обучават или извършват трансфер на знания в областта на селското стопанство, храните или горското стопанство. [02, р. 717]</p>
--	---	---

- 4Б) Подобряване управлението на водите, включително управлението на торовете и пестицидите
  - 4В) Предотвратяване на ерозията на почвите и подобряване на управлението им
  - 5А) Повишаване на ефективността при потреблението на вода в селското стопанство
  - 5Б) Повишаване на ефективността при потреблението на енергия в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост
  - 5В) Улесняване на доставките и използването на възобновяеми източници на енергия, на странични продукти, отпадъци и остатъци, и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката
  - 5Г) Намаляване на емисиите на парникови газове и амоняк от селското стопанство
  - 5Д) Стимулиране на съхраняването и поглъщането на въглерода в сектора на селското и горското стопанство
  - 6А) Улесняване на разнообразяването, създаването и развитието на малки предприятия, както и разкриването на работни места [02, р. 60-61]
- Подкрепата по мярката се предоставя за насърчаване на различни видове хоризонтално и вертикално сътрудничество в селскостопанския сектор, хранителната верига и горското стопанство. Чрез мярката ще се постигат целите на Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) за селскостопанска производителност и устойчивост, посочени в член 55 на Регламент (ЕС) № 1305/2013. Включените за подкрепа дейности са от решаващо значение за повишаване на селскостопанската производителност, биоразнообразието, по-добро управление на земите и функционалността на почвите, интегрираната верига на доставки, качеството и безопасността на храните. Чрез мярката се подкрепят и дейности, свързани с разработването на нови продукти, практики и

технологии с подпомагане на редовното и устойчиво снабдяване с храна, фуражи и биоматериали. Мярката допринася в най-голяма степен за засилване и укрепване на връзките между земеделското производство и изследователската дейност. В изпълнение на стратегията мярката допринася за постигане на цел 1 и цел 2.

Целта на мярката е да се подкрепи прилагането на интерактивни иновационни модели за постигане на целите на Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) за селскостопанска производителност и устойчивост, да се насърчи сътрудничеството за разработване на нови продукти, практики, процеси и технологии и да се стимулира икономически обосновано развитие на къси вериги на доставки, местните пазари и местните хранителни вериги. Мярката ще се прилага със следните подмерки: [02, р. 559]

Подкрепата се предоставя за изпълнение на проекти насочени към производство на качествени и безопасни храни; подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига; възстановяване, опазване и укрепване на биологичното разнообразие и опазване на околната среда. [02, р. 568]

Фокусиране върху иновациите чрез насърчаване на въвеждането им в практиката (тематична цел 1 от Споразумението за партньорство); [02, р. 584-585]

Table A.1.B Data texts from policy-related documents used in the analysis for Other categories.

Type of resilience	Key characteristics	Relevant texts for policy goals [document number, page number]	Relevant texts for policy instruments [document number, page number]
Adaptability	5. Other	<p>3. Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот. [02, р. 89]</p> <p>Третата цел на Програмата е насочена към стимулиране на социално-икономическото развитие на селските райони. В рамките на тази цел се ще се подпомагат интервенции в три приоритетни области, които съвместно целят да развият икономическия потенциал, да съхранят демографския потенциал и да допринесат за социално включване на уязвими групи и ромите, като по този начин способстват за икономическо възстановяване и овладяване на процеса на обезлюдяване и социално изключване. [02, р. 92-93]</p> <p>Интервенциите по ПО 6Б целят да укрепят териториалната конкурентоспособност на селските територии чрез подобряване на качеството на живот и условията за бизнес. По ПО 6Б са програмирани две групи интервенции. [02, р. 93]</p> <p>5.2.3. Р3: Насърчаване на добро организиране на хранителната верига, в т.ч. преработката и търговията със селскостопански продукти, хуманното отношение към животните и управлението на риска в селското стопанство [02, р. 98]</p> <p>5.2.6. Р6: Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и</p>	<p>5.2.6.1. 6А) Улесняване на разнообразяването, създаването и развитието на малки предприятия, както и разкриването на работни места</p> <p>5.2.6.1.1. Избор на мерки за развитие на селските райони □ M06 — Развитие на стопанства и предприятия (член 19) [02, р. 108]</p> <p>5.2.6.1.2. Комбинация и обосновка на мерките за развитие на селските райони</p> <p>ПО 6А цели улесняване на диверсификацията на икономиката и разкриването на работни места в селските райони и има бюджет от 127,9 млн.евро публични разходи или 4,4% от общите по ПРСР.</p> <p>Чрез M06.2 и M06.4 ще се насърчава стартирането и развитието на неземеделски дейности в селските райони, които водят до увеличаване на заетостта и доходите за населението на селските райони и допринасят за увеличаване достъпа и качеството на частните услуги за населението и бизнеса. В изпълнение на целите на Стратегията Европа 2020 и тематичните цели на Общата стратегическа рамка разнообразяването на икономиката ще се основава на оползотворяването на възможностите за развитие на зелената икономика, повишеното търсене на туристически услуги за селски, еко и културен туризъм, информационните и комуникационни технологии, а също в сектори на икономиката, които са определени като перспективни в Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2014-2020 и Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия. При подпомагането на инвестициите ще се спазва демаркацията с останалите оперативни програми, която е детайлизирана в описанието на мерките. Чрез мярката ще се подпомогнат 1600 проекта, водещи до създаване на 4300 работни места. [02, р. 108]</p> <p>5.2.6.2.1. Избор на мерки за развитие на селските райони</p>

икономическото развитие в селските райони [02, р. 108]
5.2.6.2. 6Б) Стимулиране на местното развитие в селските райони [02, р. 108]

□ M07 — Основни услуги и обновяване на селата в селските райони (член 20) □ M19 — Подкрепа за местно развитие по LEADER (BOMP — водено от общностите местно развитие) (член 35 от Регламент (ЕС) № 1303/2013) [02, р. 108]

5.2.6.2.2. Комбинация и обосновка на мерките за развитие на селските райони

ПО 6Б цели укрепване на териториалната конкурентоспособност на селските територии чрез публични инвестиции подобряващи качеството на живот и условията за бизнес и насърчаване на местно развитие по подхода ЛИДЕР. Предвид големите незадоволени потребности и потенциала на мерките за стимулиране на местното развитие, програмираните публични разходи са 657,2 млн. евро или 22,5% от общите по ПРСР. По ПО 6Б са програмирани две групи мерки. Чрез M07 първата група ще се подпомагат инвестиции в развитие на социална, техническата и туристическата инфраструктура. Програмата ще подпомага инвестиции, определени като приоритетни в националните секторни стратегии и общинските/местните стратегии за развитие, водещи до социално-икономическото съживяване на селските райони. На тази мярка е отделен 80% от бюджета на ПО 6Б.

Втората група мерки е създаване и укрепване на местен капацитет за устойчиво развитие и разширяване на териториалния обхват на воденото от общностите местно развитие по подхода Лидер (M19). Това ще се постига чрез мерки за създаване на капацитет в местните общности за партньорства при разработването и изпълнението на стратегии за местно развитие на териториите от селските райони в цялата страна. В рамките на този приоритет ще се подпомага също и прилагане на стратегии за местно развитие, включително насърчаването на дейности за оживление на територията на МИГ и активиране на местните общности, развитие на вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество. Воденото от общностите местно развитие получава подкрепа от ЕЗФРСР и може да получи подкрепа от ЕФРР, ЕСФ, ЕФМДР. BOMP, подкрепяно от съответните европейски структурни инвестиционни фондове, се осъществява по един или по

			<p>няколко приоритета на съответната програма или програми в съответствие с правилата за тези фондове. Определеният бюджет на М19 е 131,5 млн. евро.</p> <p>Мерките по ПО 6Б ще окажат подкрепа и за хората, в най-голям риск от социално изключване в унисон с Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 и с Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020 г.), чрез прилагане на превантивни действия за отстраняване на причините на бедността и социалното изключване. [02, р. 108-109]</p>
Transformability	5. Other	<p>По ПО 6А се цели улесняване на диверсификация на икономиката и разкриването на работни места в селските райони, чрез насърчаване на инвестициите в създаването и развитието на неземеделски бизнес (6А1&2). Програмата ще подпомага инвестиции в развитие на неземеделски дейности, с приоритет към тези, оползотворяващи вътрешните ресурси на селските райони или възможностите, които разкрива развитието на новите технологии. В съответствие със Споразумението за партньорство приоритет ще имат инвестициите в Северозападния регион.</p> <p>В рамките на ПО 6А Програмата цели подпомагането на 1600 проекта за развитие на неземеделските сектори на икономиката, водещи до създаването на 4 300 нови работни места. [02, р. 93]</p> <p>Интервенциите по цел 3 допринасят за постигането и на останалите цели на Програмата. Развитието на неземеделски дейности подпомага реструктурирането и жизнеспособността на земеделските стопанства (цел 1), като осигурява</p>	<p>По ПО 6А се цели улесняване на диверсификация на икономиката и разкриването на работни места в селските райони, чрез насърчаване на инвестициите в създаването и развитието на неземеделски бизнес (6А1&2). Програмата ще подпомага инвестиции в развитие на неземеделски дейности, с приоритет към тези, оползотворяващи вътрешните ресурси на селските райони или възможностите, които разкрива развитието на новите технологии. В съответствие със Споразумението за партньорство приоритет ще имат инвестициите в Северозападния регион.</p> <p>В рамките на ПО 6А Програмата цели подпомагането на 1600 проекта за развитие на неземеделските сектори на икономиката, водещи до създаването на 4 300 нови работни места. [02, р. 93]</p> <p>Интервенциите по цел 3 допринасят за постигането и на останалите цели на Програмата. Развитието на неземеделски дейности подпомага реструктурирането и жизнеспособността на земеделските стопанства (цел 1), като осигурява възможности за допълнителни доходи извън земеделието. Те също ще имат принос за цел 2 и хоризонталните приоритети за опазване на околната среда и климата, като подпомагат публични и частни инвестиции за повишаване на енергийната ефективност и развитието на секторите на зелената икономика. [02, р. 94]</p>

		<p>възможности за допълнителни доходи извън земеделието. Те също ще имат принос за цел 2 и хоризонталните приоритети за опазване на околната среда и климата, като подпомагат публични и частни инвестиции за повишаване на енергийната ефективност и развитието на секторите на зелената икономика. [02, р. 94]</p>	
--	--	--	--